

Πρὸς Ἑβραίους

Πολυμερῶς¹ καὶ πολυτρόπως² πάλαι³ ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς **1**
 προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν **2**
 κληρονόμον⁴ πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν, ὃς ὢν ἀπαύγασμα⁵ τῆς **3**
 δόξης καὶ χαρακτήρ⁶ τῆς ὑποστάσεως⁷ αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι
 τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμόν⁸ ποιησάμενος τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν,
 ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης⁹ ἐν ὑψηλοῖς,¹⁰ τοσούτῳ¹¹ κρείττων¹² **4**
 γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον¹³ παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν¹⁴
 ὄνομα. Τίτι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον **5**
 γεγέννηκά σε; Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς
 υἱόν; Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ¹⁵ τὸν πρωτότοκον¹⁶ εἰς τὴν οἰκουμένην¹⁷ λέγει, **6**

¹ πολυμερῶς, in various parts, in many parts. ² πολυτρόπως, in many ways. ³ πάλαι, long ago, of old. ⁴ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁵ ἀπαύγασμα, τος, τό, radiance, effulgence. ⁶ χαρακτήρ, ἦρος, ὁ, impress, exact representation. ⁷ ὑπόστασις, εως, ἡ, substance, confidence. ⁸ καθαρισμός, οὔ, ὁ, cleansing, purification. ⁹ μεγαλωσύνη, ης, ἡ, greatness, majesty. ¹⁰ ὑψηλός, high, lofty. ¹¹ τοσούτος, so great, so much. ¹² κρείττων, stronger, more excellent. ¹³ διάφορος, various, different. ¹⁴ κληρονομέω, inherit, obtain. ¹⁵ εἰσάγω, lead in, bring in. ¹⁶ πρωτότοκος, first-born. ¹⁷ οἰκουμένη, ης, ἡ, inhabited world.

Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς 7
ἁγγέλους λέγει, Ὁ ποιῶν τοὺς ἁγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς
αὐτοῦ πυρὸς φλόγα:² πρὸς δὲ τὸν υἱόν, Ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ 8
αἰῶνος: ῥάβδος³ εὐθύτης⁴ ἢ ῥάβδος³ τῆς βασιλείας σου. Ἦγάπησας 9
δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν:⁵ διὰ τοῦτο ἔχρισέν⁶ σε ὁ θεός, ὁ θεός σου,
ἔλαιον⁷ ἀγαλλιάσεως⁸ παρὰ τοὺς μετόχους⁹ σου. Καί, Σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν 10
γῆν ἐθεμελίωσας,¹⁰ καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί: αὐτοὶ 11
ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις:¹¹ καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται,¹² καὶ 12
ὥσεί¹³ περιβόλαιον¹⁴ ἐλίξεις¹⁵ αὐτούς, καὶ ἀλλαγῇσονται:¹⁶ σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ
τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.¹⁷ Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἁγγέλων εἴρηκέν ποτε, Κάθου 13
ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον¹⁸ τῶν ποδῶν σου; Οὐχὶ 14
πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ¹⁹ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς

¹λειτουργός, οὐ, ὁ, minister, servant. ²φλόξ, φλογός, ἡ, flame. ³ῥάβδος, ου, ἡ, staff, rod. ⁴εὐθύτης, ητος, ἡ, righteousness, uprightness. ⁵ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁶χρίω, anoint. ⁷ἔλαιον, ου, τό, olive oil. ⁸ἀγαλλίασις, εως, ἡ, delight, great joy. ⁹μέτοχος, ου, ὁ, partaker, partner. ¹⁰θεμελιόω, lay a foundation, found. ¹¹διαμένω, remain, continue. ¹²παλαιόω, make or become old, obsolete. ¹³ὥσεί, like, about. ¹⁴περιβόλαιον, ου, τό, covering, cloak. ¹⁵ἐλίσσω, roll up, coil. ¹⁶ἀλλάσσω, change, alter. ¹⁷ἐκλείπω, fail, cease. ¹⁸ὑποπόδιον, ου, τό, footstool. ¹⁹λειτουργικός, engaged in special service.

μέλλοντας κληρονομεῖν¹ σωτηρίαν;

Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως² ἡμᾶς προσέχειν³ τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε⁴ **2**

παραρρῶμεν.⁵ Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος,⁶ καὶ **2**

πᾶσα παράβασις⁷ καὶ παρακοή⁸ ἔλαβεν ἔνδικον⁹ μισθαποδοσίαν,¹⁰ πῶς ἡμεῖς **3**

ἐκφευξόμεθα¹¹ τηλικαύτης¹² ἀμελήσαντες¹³ σωτηρίας; Ὅτις, ἀρχὴν λαβοῦσα

λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη,¹⁴ **4**

συνεπιμαρτυροῦντος¹⁵ τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν,¹⁶ καὶ ποικίλαις¹⁷

δυνάμεσιν, καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς,¹⁸ κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.¹⁹

Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην²⁰ τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. **5**

Διεμαρτύρατο²¹ δέ ποῦ²² τις λέγων, Τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκη²³ αὐτοῦ;

Ὁ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ²⁴ αὐτόν; Ἠλάττωσας²⁵ αὐτόν βραχύ²⁶ τι παρ' **7**

¹ κληρονομέω, inherit, obtain. ² περισσῶς, abundantly, exceedingly. ³ προσέχω, take head of, attend to. ⁴ μήποτε, never, lest perchance. ⁵ παραρρέω, be washed away, drift away. ⁶ βέβαιος, firm, secure. ⁷ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁸ παρακοή, ἡς, ἡ, disobedience. ⁹ ἔνδικος, righteous, just. ¹⁰ μισθαποδοσία, ας, ἡ, recompense, reward. ¹¹ ἐκφεύγω, flee away, flee out. ¹² τηλικούτος, so great, so large. ¹³ ἀμελέω, neglect, be unconcerned. ¹⁴ βεβαιόω, confirm, secure. ¹⁵ συνεπιμαρτυρέω, bear witness together with. ¹⁶ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ¹⁷ ποικίλος, varied, manifold. ¹⁸ μερισμός, οὔ, ὁ, division, distribution. ¹⁹ θέλησις, εως, ἡ, will, willing. ²⁰ οἰκουμένη, ἡς, ἡ, inhabited world. ²¹ διαμαρτύρομαι, testify solemnly. ²² ποῦ, somewhere, about. ²³ μιμνήσκομαι, remember, recall. ²⁴ ἐπισκέπτομαι, visit, have a care for. ²⁵ ἐλαττώω, make lower, decrease. ²⁶ βραχύς, short, little.

ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας¹ αὐτόν· πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω² τῶν 8
ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξει αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ
ἀνυπότακτον.³ Νῦν δὲ οὐπω⁴ ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. Τὸν δὲ 9
βραχύ⁵ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένον⁶ βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα⁷ τοῦ
θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον,¹ ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς
γεύσῃται⁸ θανάτου. Ἐπρεπεν⁹ γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, 10
πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγόν¹⁰ τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ
παθημάτων⁷ τελειῶσαι.¹¹ Ὁ τε γὰρ ἀγιάζων¹² καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι,¹² ἐξ ἑνὸς 11
πάντες· δι' ἣν αἰτίαν¹³ οὐκ ἐπαισχύνεται¹⁴ ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων, 12
Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω¹⁵ σε. 13
Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι πεποιοῦς ἐπ' αὐτῷ. Καὶ πάλιν, Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά
ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. Ἐπεὶ¹⁶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινωνήκεν¹⁷ σαρκὸς καὶ αἵματος, 14

¹ στεφανώω, crown, reward. ² ὑποκάτω, under, below. ³ ἀνυπότακτος, not subject to rule, rebellious. ⁴ οὐπω, not yet. ⁵ βραχύς, short, little. ⁶ ἡλαττώω, make lower, decrease. ⁷ πάθημα, τὸς, τό, suffering, passion. ⁸ γεύομαι, taste, experience. ⁹ πρέπω, be clearly seen, be fitting. ¹⁰ ἀρχηγός, οὗ, ὁ, founder, leader. ¹¹ τελειόω, fill, fulfill. ¹² ἀγιάζω, make holy, consecrate. ¹³ αἰτία, ας, ἡ, cause, reason. ¹⁴ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹⁵ ὑμνέω, sing to, praise. ¹⁶ ἐπεὶ, when, since. ¹⁷ κοινωνέω, have a share of, share.

καὶ αὐτὸς παραπλησίως¹ μετέσχε² τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ
τὸν τὸ κράτος⁴ ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστιν τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ⁵ 15
τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι⁶ ἦσαν δουλείας.⁷ Οὐ 16
γὰρ δήπου⁸ ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται,⁹ ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ
ἐπιλαμβάνεται.⁹ Ὅθεν¹⁰ ὥφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι,¹¹ ἵνα 17
ἐλεήμων¹² γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι¹³
τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεὶς, δύναται τοῖς 18
πειραζομένοις βοηθῆσαι.¹⁴

Ὅθεν,¹⁰ ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως¹⁵ ἐπουρανίου¹⁶ μέτοχοι,¹⁷ κατανοήσατε¹⁸ τὸν 3
ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας¹⁹ ἡμῶν Ἰησοῦν χριστόν, πιστὸν ὄντα 2
τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Πλείονος γὰρ 3
δόξης οὗτος παρὰ Μωϋσῆν ἡξίωται,²⁰ καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ

¹ παραπλησίως, similarly, likewise. ² μετέχω, partake of, share in. ³ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁴ κράτος, οὐς, τό, power, dominion. ⁵ ἀπαλλάσσω, leave, deliver. ⁶ ἐνοχος, involved in, liable. ⁷ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁸ δήπου, of course, surely. ⁹ ἐπιλαμβάνομαι, take hold of, seize. ¹⁰ ὅθεν, from where, from which. ¹¹ ὁμοίω, make like, liken. ¹² ἐλεήμων, merciful, sympathetic. ¹³ ἰλάσκομαι, propitiate, expiate. ¹⁴ βοηθέω, come to the aid of. ¹⁵ κλήσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ¹⁶ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ¹⁷ μέτοχος, ου, ὁ, partaker, partner. ¹⁸ κατανοέω, observe, understand. ¹⁹ ὁμολογία, ας, ἡ, confession, profession. ²⁰ ἡξιόω, consider worthy.

κατασκευάσας¹ αὐτόν. Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται¹ ὑπό τινος· ὁ δὲ τὰ 4
 πάντα κατασκευάσας¹ θεός. Καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς 5
 θεράπων,² εἰς μαρτύριον³ τῶν λαληθησομένων· χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον 6
 αὐτοῦ· οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα⁴ τῆς
 ἐλπίδος μέχρι⁵ τέλους βεβαίαν⁶ κατάσχωμεν.⁷ Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ 7
 ἅγιον, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε⁸ τὰς καρδίας 8
 ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ,⁹ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ¹⁰ ἐν τῇ
 ἐρήμῳ, οὗ¹¹ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν¹² με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα 9
 μου τεσσαράκοντα¹³ ἔτη. Διὸ προσώχθισα¹⁴ τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, καὶ εἶπον, Ἄει¹⁵ 10
 πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου· ὡς ὥμοσα¹⁶ ἐν τῇ 11
 ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν¹⁷ μου. Βλέπετε, ἀδελφοί, 12
 μήποτε¹⁸ ἔσται ἐν τινὶ ὑμῶν καρδίᾳ πονηρὰ ἀπιστίας¹⁹ ἐν τῷ ἀποστήναι²⁰ ἀπὸ

¹ κατασκευάζω, prepare, build. ² θεράπων, οντος, ὁ, attendant, servant. ³ μαρτύριον, ου, τό, testimony, witness. ⁴ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ⁵ μέχρι, until, as far as (gen). ⁶ βέβαιος, firm, secure. ⁷ κατέχω, hold back, hold fast. ⁸ σκληρύνω, harden. ⁹ παραπικρασμός, ου, ὁ, rebellion, provocation. ¹⁰ πειρασμός, ου, ὁ, temptation, trial. ¹¹ οὗ, where, when. ¹² δοκιμάζω, prove, approve. ¹³ τεσσαράκοντα, forty, 40. ¹⁴ προσοχθίζω, be angry, am displeased with. ¹⁵ ἀεί, always, ever. ¹⁶ ὀμνύω, swear, take an oath. ¹⁷ κατάπαυσις, εως, ἡ, rest, resting. ¹⁸ μήποτε, never, lest perchance. ¹⁹ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ²⁰ ἀφίστημι, withdraw, depart.

θεοῦ ζώντος· ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἄχρι οὗ τὸ 13
σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ¹ ἐξ ὑμῶν τις ἀπάτη² τῆς ἀμαρτίας· 14
μέτοχοι³ γὰρ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ, ἅνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως⁴ μέχρι
τέλους βεβαίαν⁶ κατάσχωμεν·⁷ ἐν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ 15
ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε¹ τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ.⁸ Τινὲς 16
γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν,⁹ ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου¹⁰
διὰ Μωϋσέως. Τίσιν δὲ προσώχθισεν¹¹ τεσσαράκοντα¹² ἔτη; Οὐχὶ τοῖς 17
ἀμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα¹³ ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; Τίσιν δὲ ὤμοσεν¹⁴ μὴ 18
εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν¹⁵ αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν;¹⁶ Καὶ 19
βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.¹⁷

¹ σκληρύνω, harden. ² ἀπάτη, ης, ἡ, deceit, deceitfulness. ³ μέτοχος, ου, ό, partaker, partner. ⁴ ὑπόστασις, εως, ἡ, substance, confidence. ⁵ μέχρι, until, as far as (gen). ⁶ βέβαιος, firm, secure. ⁷ κατέχω, hold back, hold fast. ⁸ παραπικρασμός, ου, ό, rebellion, provocation. ⁹ παραπικραίνω, embitter, provoke. ¹⁰ Αἴγυπτος, ου, ἡ, Egypt. ¹¹ προσοχθίζω, be angry, am displeased with. ¹² τεσσαράκοντα, forty, 40. ¹³ κῶλον, ου, τό, dead body, corpse. ¹⁴ ὀμνύω, swear, take an oath. ¹⁵ κατάπαυσις, εως, ἡ, rest, resting. ¹⁶ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁷ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness.

Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε¹ καταλειπομένης² ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν 4
κατάπαυσιν³ αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι.⁴ Καὶ γὰρ ἐσμεν 2
εὐαγγελισμένοι, καθάπερ⁵ ἀκεῖνοι·⁶ ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν⁷ ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς⁸
ἐκείνους, μὴ συγκεκραμένους⁹ τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς 3
τὴν κατάπαυσιν³ οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν, Ὡς ὤμοσα¹⁰ ἐν τῇ ὀργῇ μου,
Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν³ μου· καίτοι¹¹ τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς¹²
κόσμου γενηθέντων. Εἶρηκεν γὰρ που¹³ περὶ τῆς ἐβδόμης¹⁴ οὕτως, Καὶ 4
κατέπαυσεν¹⁵ ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ¹⁴ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ· 5
καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν³ μου. Ἐπεὶ¹⁶ οὖν 6
ἀπολείπεται¹⁷ τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον¹⁸ εὐαγγελισθέντες οὐκ
εἰσῆλθον δι' ἀπειθειαν,¹⁹ πάλιν τινὰ ὀρίζει²⁰ ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων, 7
μετὰ τοσοῦτον²¹ χρόνον, καθὼς εἶρηται, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ

¹ μήποτε, never, lest perchance. ² καταλείπω, leave, leave behind. ³ κατάπαυσις, εως, ἡ, rest, resting. ⁴ ὑστερέω, lack, need. ⁵ καθάπερ, even as, just as. ⁶ ἀκεῖνος, and he, and she. ⁷ ὠφέλειω, profit, help. ⁸ ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ⁹ συγκεράννυμι, blend, unite. ¹⁰ ὀμνύω, swear, take an oath. ¹¹ καίτοι, yet, although. ¹² καταβολή, ἤς, ἡ, foundation, depositing. ¹³ πού, somewhere, about. ¹⁴ ἐβδομος, seventh. ¹⁵ καταπαύω, cause to rest to rest, stop. ¹⁶ ἐπεὶ, when, since. ¹⁷ ἀπολείπω, leave, leave behind. ¹⁸ πρότερον, formerly, before. ¹⁹ ἀπειθεια, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ²⁰ ὀρίζω, mark off by boundaries, determine. ²¹ τοσοῦτος, so great, so much.

ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε¹ τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς⁸
κατέπαυσεν,² οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. Ἄρα ἀπολείπεται³
σαββατισμὸς⁴ τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν⁵ αὐτοῦ¹⁰
καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν² ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός.¹¹
Σπουδάσωμεν⁶ οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν,⁵ ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ
τις ὑποδείγματι⁷ πέσῃ τῆς ἀπειθείας.⁸ Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐνεργής,⁹¹²
καὶ τομώτερος¹⁰ ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν¹¹ δίστομον,¹² καὶ διϊκνούμενος¹³ ἄχρι
μερισμοῦ¹⁴ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν¹⁵ τε καὶ μυελῶν,¹⁶ καὶ κριτικὸς¹⁷
ἐνθυμήσεων¹⁸ καὶ ἐννοιῶν¹⁹ καρδίας. Καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις²⁰ ἀφανῆς²¹ ἐνώπιον¹³
αὐτοῦ: πάντα δὲ γυμνὰ²² καὶ τετραχηλισμένα²³ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πρὸς ὃν
ἡμῖν ὁ λόγος.

¹ σκληρύνω, harden. ² καταπαύω, cause to rest to rest, stop. ³ ἀπολείπω, leave, leave behind. ⁴ σαββατισμός, οὐ, ὁ, sabbath rest, sabbath observance. ⁵ κατάπαυσις, εως, ἡ, rest, resting. ⁶ σπουδάζω, hasten, be eager. ⁷ ὑπόδειγμα, τος, τό, copy, example. ⁸ ἀπειθεία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ⁹ ἐνεργής, effective, active. ¹⁰ τομώτερος, sharper, keener. ¹¹ μάχαιρα, ης, ἡ, sword. ¹² δίστομος, two-edged. ¹³ διϊκνέομαι, pierce, penetrate. ¹⁴ μερισμός, οὐ, ὁ, division, distribution. ¹⁵ ἁρμός, οὐ, ὁ, joint, joint of the body. ¹⁶ μυελός, ου, ὁ, marrow. ¹⁷ κριτικός, able to judge, critical. ¹⁸ ἐνθύμησις, εως, ἡ, deliberation, thought. ¹⁹ ἐννοια, ας, ἡ, thought, intention. ²⁰ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²¹ ἀφανής, invisible, hidden. ²² γυμνός, naked, wearing only under-garments. ²³ τετραχλίζω, am laid bare, laid open.

Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ 14
 θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας.¹ Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον 15
 συμπαθεῖν² ταῖς ἀσθενείαις³ ἡμῶν, πεπειραμένον⁴ δὲ κατὰ πάντα καθ’
 ὁμοιότητα,⁵ χωρὶς ἁμαρτίας. Προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ 16
 τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον,⁶ καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον⁷ βοήθειαν.⁸

Πᾶς γὰρ ἀρχιερεύς, ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται⁹ 5
 τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά¹⁰ τε καὶ θυσίας¹¹ ὑπὲρ ἁμαρτιῶν: 2
 μετριοπαθεῖν¹² δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν¹³ καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ¹⁴ καὶ αὐτὸς
 περίκειται¹⁵ ἀσθένειαν:³ καὶ διὰ ταύτην ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως 3
 καὶ περὶ ἑαυτοῦ, προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν 4
 τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθάπερ¹⁶ καὶ Ἀαρών. Οὕτως¹⁷ καὶ ὁ 5
 χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ’ ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν,

¹ ὁμολογία, ας, ἡ, confession, profession. ² συμπαθέω, sympathize with, have compassion on. ³ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁴ πειράω, try, attempt. ⁵ ὁμοιότης, ητος, ἡ, likeness, similarity. ⁶ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ⁷ εὐκαιρος, timely, suitable. ⁸ βοήθεια, ας, ἡ, help, assistance. ⁹ καθίστημι, set, constitute. ¹⁰ δῶρον, ου, τό, gift, present. ¹¹ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ¹² μετριοπαθέω, moderate one's feelings, deal gently. ¹³ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁴ ἐπεὶ, when, since. ¹⁵ περίκειμαι, be around, surround. ¹⁶ καθάπερ, even as, just as. ¹⁷ οὕτως, thus, so.

Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Σὺ ⁶
 ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν¹ Μελχισεδέκ.² Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ⁷
 σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις³ τε καὶ ἱκετηρίας⁴ πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ
 θανάτου μετὰ κραυγῆς⁵ ἰσχυρᾶς⁶ καὶ δακρύων⁷ προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεῖς⁸
 ἀπὸ τῆς εὐλαβείας,⁹ καίπερ¹⁰ ὦν υἱός, ἔμαθεν¹¹ ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν,¹² ⁸
 καὶ τελειωθείς¹³ ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν¹⁴ αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος¹⁵ σωτηρίας
 αἰωνίου: προσαγορευθεῖς¹⁶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν¹ Μελχισεδέκ. ¹⁰

Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος¹⁷ λέγειν, ἐπεὶ¹⁸ νωθοὶ¹⁹ γεγόνατε ¹¹
 ταῖς ἀκοαῖς.²⁰ Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν ¹²
 χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα²¹ τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων²² τοῦ

¹ τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ² Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek. ³ δεήσις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ⁴ ἱκετηρία, ας, ἡ, supplication, entreaty. ⁵ κραυγή, ἡς, ἡ, outcry, crying. ⁶ ἰσχυρός, strong, mighty. ⁷ δάκρυον, ου, τό, teardrop, a tear. ⁸ εἰσακούω, listen, hear. ⁹ εὐλάβεια, ας, ἡ, awe, reverence. ¹⁰ καίπερ, although. ¹¹ μαθηθάνω, learn, ascertain. ¹² ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹³ τελειόω, fill, fulfill. ¹⁴ ὑπακούω, obey, listen. ¹⁵ αἴτιος, ου, ὁ, causative of, responsible for. ¹⁶ προσαγορεύω, call by name, designate. ¹⁷ δυσερμήνευτος, hard to explain. ¹⁸ ἐπεὶ, when, since. ¹⁹ νωθός, lazy, sluggish. ²⁰ ἀκοή, ἡς, ἡ, hearing, report. ²¹ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ²² λόγιον, οὐ, τό, saying, oracle.

θεοῦ: καὶ γεγόνατε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος,¹ καὶ οὐ στερεᾶς² τροφῆς.³ Πᾶς γὰρ 13
 ὁ μετέχων⁴ γάλακτος¹ ἄπειρος⁵ λόγου δικαιοσύνης: νήπιος⁶ γάρ ἐστιν. Τελείων⁷ 14
 δέ ἐστιν ἢ στερεᾶ² τροφή,³ τῶν διὰ τὴν ἔξιν⁸ τὰ αἰσθητήρια⁹ γεγυμνασμένα¹⁰
 ἐχόντων πρὸς διάκρισιν¹¹ καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

Διό, ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα¹² φερώμεθα, 6
 μὴ πάλιν θεμέλιον¹³ καταβαλλόμενοι¹⁴ μετανοίας¹⁵ ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ
 πίστεως ἐπὶ θεόν, βαπτισμῶν¹⁶ διδαχῆς, ἐπιθέσεώς¹⁷ τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε 2
 νεκρῶν, καὶ κρίματος¹⁸ αἰωνίου. Καὶ τοῦτο ποιήσωμεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπη¹⁹ ὁ 3
 θεός. Ἀδύνατον²⁰ γὰρ τοὺς ἅπαξ²¹ φωτισθέντας,²² γευσασμένους²³ τε τῆς δωρεᾶς²⁴ 4
 τῆς ἐπουρανίου,²⁵ καὶ μετόχους²⁶ γενηθέντας πνεύματος ἁγίου, καὶ καλὸν 5
 γευσασμένους²³ θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ παραπεσόντας,²⁷ 6

¹γάλα, γαλακτος, τό, milk. ²στερεός, hard, firm. ³τροφή, ἥς, ἡ, food, nourishment. ⁴μετέχω, partake of, share in. ⁵ἄπειρος, unacquainted with, unaccustomed to. ⁶νήπιος, infant, child. ⁷τέλειος, complete, perfect. ⁸ἔξις, εως, ἡ, maturity, condition. ⁹αἰσθητήριον, ου, τό, faculty of perception, sense. ¹⁰γυμνάζω, train, undergo discipline. ¹¹διάκρισις, εως, ἡ, act of passing judgment. ¹²τελειότης, ητος, ἡ, perfection, completeness. ¹³θεμέλιος, ου, ὁ, foundation. ¹⁴καταβάλλω, strike down, found. ¹⁵μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind. ¹⁶βαπτισμός, οῦ, ὁ, washing, cleansing. ¹⁷ἐπίθεσις, εως, ἡ, laying on, assault. ¹⁸κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹⁹ἐπιτρέπω, permit, allow. ²⁰ἀδύνατος, impossible, unable. ²¹ἅπαξ, once, once for all. ²²φωτίζω, give light, enlighten. ²³γεύομαι, taste, experience. ²⁴δωρεά, ᾶς, ἡ, gift, free gift. ²⁵ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ²⁶μέτοχος, ου, ὁ, partaker, partner. ²⁷παραπίπτω, fall away, commit apostasy.

πάλιν ἀνακαινίζειν¹ εἰς μετάνοιαν,² ἀνασταυροῦντας³ ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ
 καὶ παραδειγματίζοντας.⁴ Γῆ γὰρ ἡ πιούσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις⁵ ἐρχόμενον ⁷
 ὑετόν,⁶ καὶ τίκτουσα⁷ βοτάνην⁸ εὖθετον⁹ ἐκείνοις δι' οὗς καὶ γεωργεῖται,¹⁰
 μεταλαμβάνει¹¹ εὐλογίας¹² ἀπὸ τοῦ θεοῦ: ἐκφέρουσα¹³ δὲ ἀκάνθας¹⁴ καὶ ⁸
 τριβόλους,¹⁵ ἀδόκιμος¹⁶ καὶ κατάρας¹⁷ ἐγγύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.¹⁸

Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα¹⁹ καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ ⁹
 καὶ οὕτως λαλοῦμεν: οὐ γὰρ ἄδικος²⁰ ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι²¹ τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ ¹⁰
 τοῦ κόπου²² τῆς ἀγάπης ἥς ἐνεδείξασθε²³ εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες
 τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. Ἐπιθυμοῦμεν²⁴ δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ¹¹
 ἐνδείκνυσθαι²³ σπουδὴν²⁵ πρὸς τὴν πληροφορίαν²⁶ τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους: ἵνα ¹²
 μὴ νωθροὶ²⁷ γένησθε, μιμηταὶ²⁸ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας²⁹

¹ ἀνακαινίζω, renew, restore. ² μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind. ³ ἀνασταυρόω, crucify again. ⁴ παραδειγματίζω, expose, make an example of. ⁵ πολλάκις, often, many times. ⁶ ὑετός, ου, ὁ, rain. ⁷ τίκτω, give birth to, bear. ⁸ βοτάνη, ης, ἡ, herb, plant. ⁹ εὖθετος, useful, fit. ¹⁰ γεωργέω, farm, cultivate. ¹¹ μεταλαμβάνω, partake of, share. ¹² εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹³ ἐκφέρω, carry out, bring forth. ¹⁴ ἀκανθα, ης, ἡ, thorn, thorn bush. ¹⁵ τρίβολος, ου, ὁ, thistle, briar. ¹⁶ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ¹⁷ κατάρας, ας, ἡ, curse, cursing. ¹⁸ καῦσις, εως, ἡ, burning, burning up. ¹⁹ κρείσσων, stronger, more excellent. ²⁰ ἄδικος, unjust, unrighteous. ²¹ ἐπιλανθάνομαι, forget, neglect. ²² κόπος, ου, ὁ, labor, trouble. ²³ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ²⁴ ἐπιθυμέω, desire, long for. ²⁵ σπουδή, ἡς, ἡ, haste, diligence. ²⁶ πληροφορία, ας, ἡ, full assurance, certainty. ²⁷ νωθρός, lazy, sluggish. ²⁸ μιμητής, οὔ, ὁ, imitator. ²⁹ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience.

κληρονομούντων¹ τὰς ἐπαγγελίας.

Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος² ὁ θεός, ἐπεὶ³ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος 13

ὁμόσαι,⁴ ὥμοσεν⁴ καθ' ἑαυτοῦ, λέγων, Ἦ⁵ μὴν⁶ εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ 14

πληθύνων⁷ πληθυνῶ⁷ σε. Καὶ οὕτως μακροθυμήσας⁸ ἐπέτυχεν⁹ τῆς ἐπαγγελίας. 15

Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνύουσιν,⁴ καὶ πάσης αὐτοῖς 16

ἀντιλογίας¹⁰ πέρας¹¹ εἰς βεβαίωσιν¹² ὁ ὅρκος.¹³ Ἐν ᾧ περισσότερον¹⁴ βουλόμενος 17

ὁ θεὸς ἐπιδείξει¹⁵ τοῖς κληρονόμοις¹⁶ τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον¹⁷ τῆς

βουλῆς¹⁸ αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν¹⁹ ὅρκῳ,¹³ ἵνα διὰ δύο πραγμάτων²⁰ ἀμεταθέτων,¹⁷ 18

ἐν οἷς ἀδύνατον²¹ ψεύσασθαι²² θεόν, ἰσχυρὰν²³ παράκλησιν²⁴ ἔχωμεν οἱ

καταφυγόντες²⁵ κρατῆσαι τῆς προκειμένης²⁶ ἐλπίδος· ἣν ὥς ἄγκυραν²⁷ ἔχομεν 19

τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ²⁸ τε καὶ βεβαίαν,²⁹ καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον³⁰ τοῦ

¹ κληρονομέω, inherit, obtain. ² ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ³ ἐπεὶ, when, since. ⁴ ὁμνύω, swear, take an oath. ⁵ ἦ, truly, surely. ⁶ μὴν, ὁ, month, certainly. ⁷ πληθύνω, multiply, increase. ⁸ μακροθυμέω, be patient, suffer long. ⁹ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ¹⁰ ἀντιλογία, ας, ἡ, dispute, contradiction. ¹¹ πέρας, ατος, τό, limit, end. ¹² βεβαίωσις, εως, ἡ, confirmation, ratification. ¹³ ὅρκος, ου, ὁ, oath. ¹⁴ περισσός, excessive, abundant. ¹⁵ ἐπιδείκνυμι, show, prove. ¹⁶ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ¹⁷ ἀμετάθετος, unchangeable, unchanged. ¹⁸ βουλή, ῆς, ἡ, counsel, purpose. ¹⁹ μεσιτεύω, guarantee, mediate. ²⁰ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ²¹ ἀδύνατος, impossible, unable. ²² ψεύδομαι, lie. ²³ ἰσχυρός, strong, mighty. ²⁴ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ²⁵ καταφεύγω, flee, take refuge. ²⁶ πρόκειμαι, be set before, be exhibited. ²⁷ ἄγκυρα, ας, ἡ, anchor. ²⁸ ἀσφαλής, certain, definite. ²⁹ βέβαιος, firm, secure. ³⁰ ἐσώτερος, within, inside (gen).

καταπετάσματος:¹ ὅπου πρόδρομος² ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν 20

τάξιν³ Μελχισεδέκ⁴ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ,⁴ βασιλεὺς Σαλήμ,⁵ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου,⁶ ὁ 7

συναντήσας⁷ Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς⁸ τῶν βασιλέων καὶ

εὐλογήσας αὐτόν, ὧ καὶ δεκάτην⁹ ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν¹⁰ Ἀβραάμ – πρῶτον 2

μὲν ἐρμηνευόμενος¹¹ βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα¹² δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ,⁵ ὁ

ἐστὶν βασιλεὺς εἰρήνης: ἀπάτωρ,¹³ ἀμήτωρ,¹⁴ ἀγενεαλόγητος,¹⁵ μήτε ἀρχὴν 3

ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος¹⁶ δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ – μένει

ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.¹⁷

¹ καταπέτασμα, τος, τό, curtain or veil, veil. ² πρόδρομος, ου, ὁ, going before, forerunner. ³ τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ⁴ Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek. ⁵ Σαλήμ, ἡ, Salem. ⁶ ὕψιστος, highest, most high. ⁷ συναντάω, meet with, hence to happen. ⁸ κοπή, ἡς, ἡ, miting, slaughter. ⁹ δεκάτη, ης, ἡ, tenth part, tithe. ¹⁰ μερίζω, divide, part. ¹¹ ἐρμηνεύω, interpret, translate. ¹² ἔπειτα, then, after this. ¹³ ἀπάτωρ, fatherless, without a father. ¹⁴ ἀμήτωρ, without a mother. ¹⁵ ἀγενεαλόγητος, without genealogy. ¹⁶ ἀφομοιόω, make like, assimilate. ¹⁷ διηνεκής, continuous, perpetual.

Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος¹ οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην² Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων³ 4
 ὁ πατριάρχης.⁴ Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ⁵ τὴν ἱερατείαν⁶ λαμβάνοντες 5
 ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν⁷ τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἔστιν τοὺς
 ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ⁸ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος⁹ Ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ 6
 γενεαλογούμενος¹⁰ ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν¹¹ τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς
 ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας,¹² τὸ ἔλαττον¹³ ὑπὸ τοῦ 7
 κρείττονος¹⁴ εὐλογεῖται. Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας² ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι 8
 λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δέ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. Καί, ὡς ἔπος¹⁵ εἰπεῖν, διὰ 9
 Ἀβραάμ καὶ Λευὶ⁵ ὁ δεκάτας² λαμβάνων δεδεκάτῳται·¹¹ ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ⁹ 10
 τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν¹⁶ αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ.¹⁷

¹ πηλίκος, how large, how great. ² δεκάτη, ης, ἡ, tenth part, tithe. ³ ἀκροθίνιον, ου, τό, booty, spoils. ⁴ πατριάρχης, ου, ὁ, patriarch. ⁵ Λευὶ, ὁ, Levi. ⁶ ἱερατεία, ας, ἡ, priestly office, priesthood. ⁷ ἀποδεκατόω, tithe, collect a tithe. ⁸ καίπερ, although. ⁹ ὀσφύς, ύος, ἡ, waist, hip. ¹⁰ γενεαλογέω, trace descent or ancestry. ¹¹ δεκατόω, collect or receive tithes, tithe. ¹² ἀντιλογία, ας, ἡ, dispute, contradiction. ¹³ ἐλάσσων, lesser, less. ¹⁴ κρείττων, stronger, more excellent. ¹⁵ ἔπος, ους, τό, word, so to speak. ¹⁶ συναντάω, meet with, hence to happen. ¹⁷ Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek.

Εἰ μὲν οὖν τελείωσις¹ διὰ τῆς Λευϊτικῆς² ἱερωσύνης³ ἦν – ὁ λαὸς γὰρ ἐπ’ αὐτῇ 11
 νενομοθέτητο⁴ – τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν⁵ Μελχισεδέκ⁶ ἕτερον ἀνίστασθαι
 ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν⁵ Ἀαρὼν λέγεσθαι; Μετατιθεμένης⁷ γὰρ τῆς 12
 ἱερωσύνης,³ ἐξ ἀνάγκης⁸ καὶ νόμου μετάθεσις⁹ γίνεται. Ἐφ’ ὃν γὰρ λέγεται 13
 ταῦτα, φυλῆς ἐτέρας μετέσχηκεν,¹⁰ ἀφ’ ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν¹¹ τῷ
 θυσιαστηρίῳ.¹² Πρόδηλον¹³ γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα¹⁴ ἀνατέταλκεν¹⁵ ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς 14
 ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης³ Μωϋσῆς ἐλάλησεν. Καὶ περισσότερον¹⁶ ἔτι 15
 κατάδηλόν¹⁷ ἐστίν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα¹⁸ Μελχισεδέκ⁶ ἀνίσταται ἱερεὺς
 ἕτερος, ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς¹⁹ γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύνάμιν ζωῆς 16
 ἀκαταλύτου:²⁰ μαρτυρεῖ γὰρ ὅτι Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν⁵ 17
 Μελχισεδέκ.⁶ Ἀθέτησις²¹ μὲν γὰρ γίνεται προαγοῦσης²² ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς 18
 ἀσθενές²³ καὶ ἀνωφελές:²⁴ οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν²⁵ ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ²⁶ δὲ 19

¹ τελείωσις, εως, ἡ, perfection, fulfillment. ² Λευϊτικός, Levitical. ³ ἱερωσύνη, ης, ἡ, priesthood, priestly office. ⁴ νομοθετέω, ordain, enact. ⁵ τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ⁶ Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek. ⁷ μετατίθμι, transfer, change. ⁸ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ⁹ μετάθεσις, εως, ἡ, change, removal. ¹⁰ μετέχω, partake of, share in. ¹¹ προσέχω, take head of, attend to. ¹² θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ¹³ πρόδηλος, clear, evident. ¹⁴ Ἰούδα, ὁ, Judah, Judas. ¹⁵ ἀνατέλλω, cause to rise, make to rise. ¹⁶ περισσός, excessive, abundant. ¹⁷ κατάδηλος, very clear, quite plain. ¹⁸ ὁμοιότης, ητος, ἡ, likeness, similarity. ¹⁹ σαρκικός, fleshly, carnal. ²⁰ ἀκατάλυτος, indissoluble. ²¹ ἀθέτησις, εως, ἡ, setting aside, annulment. ²² προάγω, lead forth, go before. ²³ ἀσθενής, weak, infirm. ²⁴ ἀνωφελής, unprofitable, useless. ²⁵ τελειόω, fill, fulfill. ²⁶ ἐπεισαγωγὴ, ης, ἡ, bringing in besides, bringing in.

κρείττονος¹ ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς 20
 ὀρκωμοσίας² – οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας² εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ μετὰ 21
 ὀρκωμοσίας,² διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν, Ὡμοσεν³ κύριος καὶ οὐ
 μεταμεληθήσεται,⁴ Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν⁵ Μελχισεδέκ⁶ – 22
 κατὰ τοσοῦτον⁷ κρείττονος¹ διαθήκης γέγονεν ἔγγυος⁸ Ἰησοῦς. Καὶ οἱ μὲν 23
 πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι⁹ παραμένειν:¹⁰ ὁ δέ, 24
 διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον¹¹ ἔχει τὴν ἱερωσύνην.¹² Ὅθεν¹³ 25
 καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελές¹⁴ δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ,
 πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν¹⁵ ὑπὲρ αὐτῶν.

Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν¹⁶ ἀρχιερεὺς, ὁσιος,¹⁷ ἄκακος,¹⁸ ἀμίαντος,¹⁹ 26
 κεχωρισμένος²⁰ ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος²¹ τῶν οὐρανῶν γενόμενος:

¹ κρείττων, stronger, more excellent. ² ὀρκωμοσία, ας, ἡ, oath, taking of an oath. ³ ὀμνύω, swear, take an oath. ⁴ μεταμέλομαι, regret, repent. ⁵ τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ⁶ Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek. ⁷ τοσοῦτος, so great, so much. ⁸ ἔγγυος, ου, ὁ, under good security, surety. ⁹ κωλύω, forbid, hinder. ¹⁰ παραμένω, remain beside, continue. ¹¹ ἀπαράβατος, permanent, unchangeable. ¹² ἱερωσύνη, ης, ἡ, priesthood, priestly office. ¹³ ὅθεν, from where, from which. ¹⁴ παντελής, completely, forever. ¹⁵ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ¹⁶ πρέπω, be clearly seen, be fitting. ¹⁷ ὁσιος, righteous, pious. ¹⁸ ἄκακος, guileless, innocent. ¹⁹ ἀμίαντος, undefiled, untainted. ²⁰ χωρίζω, separate, depart. ²¹ ὑψηλός, high, lofty.

ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην,¹ ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον² ὑπὲρ τῶν 27
 ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας³ ἀναφέρειν,⁴ ἔπειτα⁵ τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν
 ἐφάπαξ,⁶ ἑαυτὸν ἀνενέγκας.⁴ Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν⁷ ἀρχιερεῖς, 28
 ἔχοντας ἀσθένειαν·⁸ ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας⁹ τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς
 τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.¹⁰

Κεφάλαιον¹¹ δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις· τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν 8
 δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλowsύνης¹² ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων λειτουργός,¹³ 2
 καὶ τῆς σκηνῆς¹⁴ τῆς ἀληθινῆς,¹⁵ ἣν ἔπηξεν¹⁶ ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος· πᾶς 3
 γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά¹⁷ τε καὶ θυσίας³ καθίσταται·⁷ ὅθεν¹⁸
 ἀναγκαῖον¹⁹ ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. Εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν 4
 ἱερεὺς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα,¹⁷ 5
 οἵτινες ὑποδείγματι²⁰ καὶ σκιᾷ²¹ λατρεύουσιν²² τῶν ἐπουρανίων,²³ καθὼς

¹ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ² πρότερον, formerly, before. ³ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ⁴ ἀναφέρω, bring up, offer. ⁵ ἔπειτα, then, after this. ⁶ ἐφάπαξ, once for all, once. ⁷ καθίστημι, set, constitute. ⁸ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁹ ὀρκωμοσία, ας, ἡ, oath, taking of an oath. ¹⁰ τελειόω, fill, fulfill. ¹¹ κεφάλαιον, ου, τό, main thing, main point. ¹² μεγαλowsύνη, ης, ἡ, greatness, majesty. ¹³ λειτουργός, ου, ὁ, minister, servant. ¹⁴ σκηνή, ης, ἡ, tent, tabernacle. ¹⁵ ἀληθινός, true, genuine. ¹⁶ πῆγνυμι, make firm, put together. ¹⁷ δῶρον, ου, τό, gift, present. ¹⁸ ὅθεν, from where, from which. ¹⁹ ἀναγκαῖος, necessary, essential. ²⁰ ὑπόδειγμα, τος, τό, copy, example. ²¹ σκιά, ας, ἡ, shadow, thick darkness. ²² λατρεύω, serve, worship. ²³ ἐπουράνιος, heavenly, celestial.

κεχηρημάτισται¹ Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν² τὴν σκηνήν,³ Ὅρα, γάρ φησιν,
ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον⁴ τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει. Νυνὶ⁵ δὲ 6
διαφορωτέρας⁶ τέτυχεν⁷ λειτουργίας,⁸ ὅσω καὶ κρείττονός⁹ ἐστὶν διαθήκης
μεσίτης,¹⁰ ἣτις ἐπὶ κρείττοσιν⁹ ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.¹¹ Εἰ γὰρ ἡ πρώτη 7
ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος,¹² οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. Μεμφόμενος¹³ γὰρ 8
αὐτοῖς λέγει, Ἰδοὺ, ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω¹⁴ ἐπὶ τὸν
οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα¹⁵ διαθήκην καινὴν: οὐ κατὰ τὴν 9
διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου¹⁶ μου τῆς
χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν¹⁷ αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου:¹⁸ ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν¹⁹
ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καὶ γὰρ ἡμέλησα²⁰ αὐτῶν, λέγει κύριος. Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη 10
ἣν διαθήσομαι²¹ τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς
νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν²² αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω²³ αὐτούς:

¹χηρημάτιζω, instruct, reveal. ²ἐπιτελέω, complete, perform. ³σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ⁴τύπος, ου, ὁ, mark, example. ⁵νυνί, now, already. ⁶διάφορος, various, different. ⁷τυγχάνω, obtain, happen. ⁸λειτουργία, ας, ἡ, service, ministry. ⁹κρείττων, stronger, more excellent. ¹⁰μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ¹¹νομοθετέω, ordain, enact. ¹²ἄμεμπτος, blameless. ¹³μέμφομαι, find fault with, blame. ¹⁴συντελέω, complete, accomplish. ¹⁵Ἰούδα, ὁ, Judah, Judas. ¹⁶ἐπιλαμβάνομαι, take hold of, seize. ¹⁷ἐξάγω, lead out. ¹⁸Αἴγυπτος, ου, ἡ, Egypt. ¹⁹ἐμμένω, persevere, remain (in). ²⁰ἀμελέω, neglect, be unconcerned. ²¹διατίθεμαι, appoint, make. ²²διάνοια, ας, ἡ, mind, understanding. ²³ἐπιγράφω, write upon, inscribe.

καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. Καὶ οὐ μὴ ¹¹
 διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην¹ αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων,
 Γνώθι τὸν κύριον: ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με, ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου
 αὐτῶν. Ὅτι ἴλεως² ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις³ αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ ¹²
 τῶν ἀνομιῶν⁴ αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ⁵ ἔτι. Ἐν τῷ λέγειν, Καινήν, πεπαλαίωκεν⁶ ¹³
 τὴν πρώτην. Τὸ δὲ παλαιούμενον⁶ καὶ γηράσκον,⁷ ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.⁸

Εἶχεν μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιοῦματα⁹ λατρείας,¹⁰ τό τε ἅγιον κοσμικόν.¹¹ **9**
 Σκηνὴ¹² γὰρ κατεσκευάσθη¹³ ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἡ τε λυχνία¹⁴ καὶ ἡ τράπεζα¹⁵ καὶ ἡ
 πρόθεσις¹⁶ τῶν ἄρτων, ἣτις λέγεται ἅγια. Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα¹⁷ ³
 σκηνὴ¹² ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων, χρυσοῦν¹⁸ ἔχουσα θυμιατήριον,¹⁹ καὶ τὴν ⁴
 κιβωτὸν²⁰ τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην²¹ πάντοθεν²² χρυσίῳ,²³ ἐν ᾗ στάμνος

¹ πολίτης, ου, ὁ, citizen. ² ἴλεως, gracious, merciful. ³ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁴ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁵ μινῃσκομαι, remember, recall. ⁶ παλαιόω, make or become old, obsolete. ⁷ γηράσκω, grow old, become old. ⁸ ἀφανισμός, οὐ, ὁ, vanishing, disappearing. ⁹ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ¹⁰ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ¹¹ κοσμικός, earthly, worldly. ¹² σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ¹³ κατασκευάζω, prepare, build. ¹⁴ λυχνία, ας, ἡ, lampstand. ¹⁵ τράπεζα, ης, ἡ, table. ¹⁶ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ¹⁷ καταπέτασμα, τος, τό, curtain or veil, veil. ¹⁸ χρυσοῦς, golden. ¹⁹ θυμιατήριον, ου, τό, altar of incense, censer. ²⁰ κιβωτός, οὐ, ἡ, wooden box, ark. ²¹ περικαλύπτω, cover, conceal. ²² πάντοθεν, on all sides, from all sides. ²³ χρυσίον, ου, τό, gold, golden ornament. ²⁴ στάμνος, ου, ἡ, jar, jar or vase.

χρυσῇ¹ ἔχουσα τὸ μάννα,² καὶ ἡ ῥάβδος³ Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα,⁴ καὶ αἱ πλάκες
 τῆς διαθήκης: ὑπεράνω⁶ δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ⁷ δόξης κατασκιάζοντα⁸ τὸ 5
 ἱλαστήριον:⁹ περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ οὕτως¹⁰ 6
 κατεσκευασμένων,¹¹ εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν¹² διὰ παντὸς εἰσίσιν¹³ οἱ ἱερεῖς,
 τὰς λατρείας¹⁴ ἐπιτελοῦντες: εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ¹⁶ τοῦ ἐνιαυτοῦ¹⁷ μόνος ὁ 7
 ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ
 ἀγνοημάτων:¹⁸ τοῦτο δηλοῦντος¹⁹ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω²⁰ 8
 πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς¹² ἐχούσης στάσιν:²¹ 9
 ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα,²² καθ' ὃν δῶρά²³ τε καὶ θυσίαι²⁴
 προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι²⁵ τὸν λατρεύοντα,²⁶ 10
 μόνον ἐπὶ βρώμασιν²⁷ καὶ πόμασιν²⁸ καὶ διαφόροις²⁹ βαπτισμοῖς³⁰ καὶ
 δικαιώμασιν³¹ σαρκός, μέχρι³² καιροῦ διορθώσεως³³ ἐπικείμενα.³⁴

¹ χρυσοῦς, golden. ² μάννα, τό, manna. ³ ῥάβδος, ου, ἡ, staff, rod. ⁴ βλαστάνω, sprout, produce. ⁵ πλάξ, πλακός, ἡ, tablet, table. ⁶ ὑπεράνω, high above (gen), far above. ⁷ χερουβὶμ, τό, cherubim. ⁸ κατασκιάζω, overshadow. ⁹ ἱλαστήριον, ου, τό, sin offering, covering. ¹⁰ οὕτως, thus, so. ¹¹ κατασκευάζω, prepare, build. ¹² σκηνή, ἥς, ἡ, tent, tabernacle. ¹³ εἴσειμι, enter, go in. ¹⁴ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ¹⁵ ἐπιτελέω, complete, perform. ¹⁶ ἅπαξ, once, once for all. ¹⁷ ἐνιαυτός, οὔ, ὁ, year. ¹⁸ ἀγνόημα, τος, τό, sin of ignorance. ¹⁹ δηλόω, show, make clear. ²⁰ μήπω, not yet. ²¹ στάσις, εως, ἡ, standing, rebellion. ²² ἐνίστημι, be present, place in or upon. ²³ δῶρον, ου, τό, gift, present. ²⁴ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ²⁵ τελειόω, fill, fulfill. ²⁶ λατρεύω, serve, worship. ²⁷ βρῶμα, τος, τό, food, food of any kind. ²⁸ πόμα, τος, τό, drink. ²⁹ διάφορος, various, different. ³⁰ βαπτισμός, οὔ, ὁ, washing, cleansing. ³¹ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ³² μέχρι, until, as far as (gen). ³³ διόρθωσις, εως, ἡ, reformation, new order. ³⁴ ἐπικείμεναι, lie on, lie upon.

Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος 11
καὶ τελειότερας¹ σκηνῆς,² οὐ χειροποιήτου,³ τοῦτ' ἔστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως,⁴
οὐδὲ δι' αἵματος τράγων⁵ καὶ μόσχων,⁶ διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν 12
ἐφάπαξ⁷ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν⁸ εὐράμενος. Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων⁹ καὶ 13
τράγων,⁵ καὶ σποδὸς¹⁰ δαμάλεως¹¹ ῥαντίζουσα¹² τοὺς κεκοινωμένους,¹³ ἁγιάζει¹⁴
πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα,¹⁵ πόσω¹⁶ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ, ὃς διὰ 14
πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἁμωμον¹⁷ τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν
συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν¹⁸ θεῷ ζῶντι· Καὶ διὰ 15
τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης¹⁹ ἐστίν, ὅπως, θανάτου γενομένου εἰς
ἀπολύτρωσιν²⁰ τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων,²¹ τὴν ἐπαγγελίαν
λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας.²² Ὅπου γὰρ διαθήκη, 16
θάνατον ἀνάγκη²³ φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου.²⁴ Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία,²⁵ 17

¹ τέλειος, complete, perfect. ² σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ³ χειροποίητος, made by hand, done or made with hands. ⁴ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ⁵ τράγος, ου, ὁ, male goat. ⁶ μόσχος, ου, ὁ, calf. ⁷ ἐφάπαξ, once for all, once. ⁸ λύτρωσις, εως, ἡ, ransoming, redemption. ⁹ ταῦρος, ου, ὁ, bull, ox. ¹⁰ σποδός, οὔ, ἡ, ashes. ¹¹ δάμαλις, εως, ἡ, heifer, young cow. ¹² ῥαντίζω, sprinkle, cleanse. ¹³ κοινόω, make common, defile. ¹⁴ ἁγιάζω, make holy, consecrate. ¹⁵ καθαρότης, ητος, ἡ, purity, cleansing. ¹⁶ πόσος, how many? how great? ¹⁷ ἁμωμος, without blemish, blameless. ¹⁸ λατρεύω, serve, worship. ¹⁹ μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ²⁰ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ²¹ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ²² κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ²³ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ²⁴ διατίθεμαι, appoint, make. ²⁵ βέβαιος, firm, secure.

ἐπεὶ¹ μήποτε² ἰσχύει³ ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος.⁴ Ὅθεν⁵ οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος 18
ἐγκεκαίνισται.⁶ Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ Μωϋσέως 19
παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων⁷ καὶ τράγων,⁸ μετὰ ὕδατος καὶ ἑρίου
κοκκίνου¹⁰ καὶ ὕσσώπου,¹¹ αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐρράντισεν,¹²
λέγων, Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο¹³ πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός. Καὶ τὴν 20
σκηνὴν¹⁴ δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη¹⁵ τῆς λειτουργίας¹⁶ τῷ αἵματι ὁμοίως
ἐρράντισεν.¹² Καὶ σχεδὸν¹⁷ ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ 22
χωρὶς αἵματεκχυσίας¹⁸ οὐ γίνεται ἄφεσις.¹⁹

Ἀνάγκη²⁰ οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα²¹ τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι, 23
αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια²² κρείττωσιν²³ θυσίαις²⁴ παρὰ ταύτας. Οὐ γὰρ εἰς 24
χειροποίητα²⁵ ἅγια εἰσῆλθεν ὁ χριστός, ἀντίτυπα²⁶ τῶν ἀληθινῶν,²⁷ ἀλλ' εἰς

¹ ἐπεὶ, when, since. ² μήποτε, never, lest perchance. ³ ἰσχύω, be strong, able. ⁴ διατίθεμαι, appoint, make. ⁵ ὅθεν, from where, from which. ⁶ ἐγκαίνίζω, renew, inaugurate. ⁷ μόσχος, ου, ὁ, calf. ⁸ τράγος, ου, ὁ, male goat. ⁹ ἕριον, ου, τό, wool. ¹⁰ κόκκινος, scarlet, crimson. ¹¹ ὕσσωπος, ου, ὁ, hyssop. ¹² ῥαντίζω, sprinkle, cleanse. ¹³ ἐντέλλομαι, command, give orders. ¹⁴ σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ¹⁵ σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ¹⁶ λειτουργία, ας, ἡ, service, ministry. ¹⁷ σχεδόν, almost, nearly. ¹⁸ αἵματεκχυσία, ας, ἡ, shedding of blood. ¹⁹ ἄφεσις, εως, ἡ, release, forgiveness. ²⁰ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ²¹ ὑπόδειγμα, τος, τό, copy, example. ²² ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ²³ κρείττων, stronger, more excellent. ²⁴ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ²⁵ χειροποίητος, made by hand, done or made with hands. ²⁶ ἀντίτυπος, struck back, corresponding to. ²⁷ ἀληθινός, true, genuine.

αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι¹ τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν: οὐδ' 25
 ἵνα πολλάκις² προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ'
 ἐνιαυτὸν³ ἐν αἵματι ἁλλοτριῶν:⁴ ἐπεὶ⁵ ἔδει αὐτὸν πολλάκις² παθεῖν ἀπὸ 26
 καταβολῆς⁶ κόσμου: νῦν δὲ ἅπαξ⁷ ἐπὶ συντελείᾳ⁸ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν⁹
 ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας¹⁰ αὐτοῦ πεφανέρωται. Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται¹¹ τοῖς 27
 ἀνθρώποις ἅπαξ⁷ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις: οὕτως καὶ ὁ χριστός, ἅπαξ⁷ 28
 προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν¹² ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας
 ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις,¹³ εἰς σωτηρίαν.

Σκιὰν¹⁴ γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα¹⁵ τῶν 10
 πραγμάτων,¹⁶ κατ' ἐνιαυτὸν³ ταῖς αὐταῖς θυσίαις¹⁰ ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ
 διηγεκές,¹⁷ οὐδέποτε¹⁸ δύνανται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι.¹⁹ Ἐπεὶ⁵ οὐκ ἂν 2
 ἐπαύσαντο²⁰ προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν

¹ ἐμφανίζω, manifest, disclose. ² πολλάκις, often, many times. ³ ἐνιαυτός, οὐ, ὁ, year. ⁴ ἁλλότριος, strange, foreign. ⁵ ἐπεὶ, when, since. ⁶ καταβολή, ἥς, ἡ, foundation, depositing. ⁷ ἅπαξ, once, once for all. ⁸ συντέλεια, ας, ἡ, completion, end. ⁹ ἀθέτησις, εως, ἡ, setting aside, annulment. ¹⁰ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ¹¹ ἀπόκειται, be laid up, put away. ¹² ἀναφέρω, bring up, offer. ¹³ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹⁴ σκιά, ἃς, ἡ, shadow, thick darkness. ¹⁵ εἰκὼν, ὄνος, ἡ, image, likeness. ¹⁶ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ¹⁷ διηγεκής, continuous, perpetual. ¹⁸ οὐδέποτε, never. ¹⁹ τελειόω, fill, fulfill. ²⁰ παύω, cause to cease.

τοὺς λατρεύοντας,¹ ἅπαξ² κεκαθαρμένους;³ Ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις⁴ 3
 ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν:⁵ ἀδύνατον⁶ γὰρ αἷμα ταύρων⁷ καὶ τράγων⁸ ἀφαιρεῖν⁹ 4
 ἁμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει, Θυσίαν¹⁰ καὶ προσφορὰν¹¹ 5
 οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω¹² μοι: ὀλοκαυτώματα¹³ καὶ περὶ ἁμαρτίας 6
 οὐκ εὐδόκησας:¹⁴ τότε εἶπον, Ἴδού, ἦκω¹⁵ – ἐν κεφαλίδι¹⁶ βιβλίου γέγραπται 7
 περὶ ἐμοῦ – τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. Ἀνώτερον¹⁷ λέγων ὅτι Θυσίαν 8
 καὶ προσφορὰν¹¹ καὶ ὀλοκαυτώματα¹³ καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ
 εὐδόκησας¹⁴ – αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται – τότε εἶρηκεν, Ἴδού, ἦκω 9
 τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. Ἀναιρεῖ¹⁸ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον
 στήσῃ. Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι¹⁹ ἐσμέν, οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς¹¹ τοῦ 10
 σώματος Ἰησοῦ χριστοῦ ἐφάπαξ.²⁰ Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκεν καθ' ἡμέραν 11
 λειτουργῶν,²¹ καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις²² προσφέρων θυσίας,¹⁰ αἵτινες οὐδέποτε²³

¹ λατρεύω, serve, worship. ² ἅπαξ, once, once for all. ³ καθαίρω, make clean, clear. ⁴ ἀνάμνησις, εως, ἡ, remembrance, reminder. ⁵ ἐνιαυτός, οὐ, ὁ, year. ⁶ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁷ ταῦρος, ου, ὁ, bull, ox. ⁸ τράγος, ου, ὁ, male goat. ⁹ ἀφαιρέω, take away, smite off. ¹⁰ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ¹¹ προσφορά, ᾶς, ἡ, offering, sacrifice. ¹² καταρτίζω, mend, fit. ¹³ ὀλοκαύτωμα, τος, τό, whole burnt offering. ¹⁴ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹⁵ ἦκω, I have come, I am present. ¹⁶ κεφαλίς, ἰδος, ἡ, roll of a book, roll. ¹⁷ ἀνώτερον, higher, more honorable place. ¹⁸ ἀναιρέω, take up, kill. ¹⁹ ἀγιάζω, make holy, consecrate. ²⁰ ἐφάπαξ, once for all, once. ²¹ λειτουργέω, minister, serve. ²² πολλάκις, often, many times. ²³ οὐδέποτε, never.

δύνανται περιελεῖν¹ ἁμαρτίας: αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας 12
 θυσίαν² εἰς τὸ διηνεκές,³ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος⁴ ἕως 13
 τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον⁵ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Μιᾶ γὰρ προσφορᾶ⁶ 14
 τετελείωκεν⁷ εἰς τὸ διηνεκές³ τοὺς ἁγιαζομένους.⁸ Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ 15
 πνεῦμα τὸ ἅγιον: μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι,⁹ Αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι¹⁰ 16
 πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ
 καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν¹¹ αὐτῶν ἐπιγράψω¹² αὐτούς: καὶ τῶν 17
 ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἁνομιῶν¹³ αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ¹⁴ ἔτι. Ὅπου δὲ ἄφεσις 18
 τούτων, οὐκέτι προσφορὰ⁶ περὶ ἁμαρτίας.

Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον¹⁶ τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι 19
 Ἰησοῦ, ἣν ἐνεκαίνισεν¹⁷ ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον¹⁸ καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ 20
 καταπετάσματος,¹⁹ τοῦτ' ἔστιν, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν 21

¹ περιαιρέω, cast off, take away. ² θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ³ διηνεκής, continuous, perpetual. ⁴ ἐκδέχομαι, await, expect. ⁵ ὑποπόδιον, ου, τό, footstool. ⁶ προσφορά, ᾱς, ἡ, offering, sacrifice. ⁷ τελειόω, fill, fulfill. ⁸ ἁγιάζω, make holy, consecrate. ⁹ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹⁰ διατίθεμαι, appoint, make. ¹¹ διάνοια, ας, ἡ, mind, understanding. ¹² ἐπιγράφω, write upon, inscribe. ¹³ ἁνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ¹⁴ μινῃσκομαι, remember, recall. ¹⁵ ἄφεσις, εως, ἡ, release, forgiveness. ¹⁶ εἴσοδος, ου, ἡ, entrance, entering. ¹⁷ ἐγκαινίζω, renew, inaugurate. ¹⁸ πρόσφατος, new, recent. ¹⁹ καταπέτασμα, τος, τό, curtain or veil, veil.

οἶκον τοῦ θεοῦ, προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς¹ καρδίας ἐν πληροφορίᾳ² 22
πίστεως, ἑρραντισμένοι³ τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, καὶ
λελουμένοι⁴ τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ⁵ κατέχωμεν⁶ τὴν ὁμολογίαν⁷ τῆς ἐλπίδος 23
ἀκλινῇ,⁸ πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος⁹ καὶ κατανοῶμεν¹⁰ ἀλλήλους εἰς 24
παροξυσμὸν¹¹ ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλείποντες¹² τὴν 25
ἐπισυναγωγὴν¹³ αὐτῶν, καθὼς ἔθος¹⁴ τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ
μᾶλλον, ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσιν τὴν ἡμέραν.

Ἑκουσίως¹⁶ γὰρ ἀμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν¹⁷ τῆς 26
ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται¹⁸ θυσία,¹⁹ φοβερὰ²⁰ δέ τις ἐκδοχὴ²¹ 27
κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος²² ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους.²³ Ἀθετήσας²⁴ 28
τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν²⁵ ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει:

¹ ἀληθινός, true, genuine. ² πληροφορία, ας, ἡ, full assurance, certainty. ³ ῥαντίζω, sprinkle, cleanse. ⁴ λούω, bathe, wash. ⁵ καθαρός, clean, pure. ⁶ κατέχω, hold back, hold fast. ⁷ ὁμολογία, ας, ἡ, confession, profession. ⁸ ἀκλινής, without wavering, unbent. ⁹ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁰ κατανοέω, observe, understand. ¹¹ παροξυσμός, οὐ, ὁ, stimulation, provocation. ¹² ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ¹³ ἐπισυναγωγή, ἡς, ἡ, meeting, assembling. ¹⁴ ἔθος, οὐς, τό, custom. ¹⁵ τοσούτος, so great, so much. ¹⁶ ἐκουσίως, voluntarily, willingly. ¹⁷ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹⁸ ἀπολείπω, leave, leave behind. ¹⁹ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ²⁰ φοβερός, fearful, terrible. ²¹ ἐκδοχή, ἡς, ἡ, expectation, waiting for. ²² ζῆλος, οὐ, ὁ, zeal, jealousy. ²³ ὑπεναντίος, opposed, contrary. ²⁴ ἀθετέω, reject, annul. ²⁵ οἰκτιρμός, οὐ, ὁ, compassion, pity.

πόσω,¹ δοκεῖτε, χείρονος² ἀξιωθήσεται³ τιμωρίας⁴ ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ 29
 καταπατήσας,⁵ καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν⁶ ἡγησάμενος⁷ ἐν ᾧ ἡγιάσθη,⁸
 καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας;⁹ Οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, Ἐμοὶ 30
 ἐκδίκησις,¹⁰ ἐγὼ ἀνταποδώσω,¹¹ λέγει κύριος· καὶ πάλιν, κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν
 αὐτοῦ. Φοβερὸν¹² τὸ ἐμπεσεῖν¹³ εἰς χεῖρας θεοῦ ζώντος. 31

Ἀναμιμνήσκεσθε¹⁴ δὲ τὰς πρότερον¹⁵ ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες¹⁶ πολλὴν 32
 ἄθλησιν¹⁷ ὑπεμείνατε¹⁸ παθημάτων·¹⁹ τοῦτο μὲν, ὀνειδισμοῖς²⁰ τε καὶ θλίψεσιν 33
 θεατριζόμενοι·²¹ τοῦτο δέ, κοινωνοὶ²² τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων²³ γεννηθέντες. 34
 Καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς²⁴ μου συνεπαθήσατε,²⁵ καὶ τὴν ἀρπαγὴν²⁶ τῶν
 ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε,²⁷ γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς
 κρείττονα²⁸ ὑπαρξιν²⁹ ἐν οὐρανοῖς καὶ μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε³⁰ οὖν τὴν 35

¹ πόσος, how many? how great? ² χείρων, worse. ³ ἀξιόω, consider worthy. ⁴ τιμωρία, ας, ἡ, punishment, penalty. ⁵ καταπατέω, trample under foot. ⁶ κοινός, common, unclean. ⁷ ἡγέομαι, lead, be chief. ⁸ ἁγιάζω, make holy, consecrate. ⁹ ἐνυβρίζω, insult, outrage. ¹⁰ ἐκδίκησις, εως, ἡ, vengeance, vindication. ¹¹ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ¹² φοβερός, fearful, terrible. ¹³ ἐμπίπτω, fall into, fall in. ¹⁴ ἀναμιμνήσκω, remind, remember. ¹⁵ πρότερον, formerly, before. ¹⁶ φωτίζω, give light, enlighten. ¹⁷ ἄθλησις, εως, ἡ, contest, conflict. ¹⁸ ὑπομένω, tarry, endure. ¹⁹ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ²⁰ ὀνειδισμός, οὐ, ὁ, reproach, reviling. ²¹ θεατρίζω, put to shame, expose publicly. ²² κοινωνός, οὐ, ὁ, partner, sharer. ²³ ἀναστρέφω, return, live. ²⁴ δεσμός, οὐ, ὁ, chain, bond. ²⁵ συμπαθέω, sympathize with, have compassion on. ²⁶ ἀρπαγή, ἡς, ἡ, plunder, robbery. ²⁷ προσδέχομαι, receive, wait for. ²⁸ κρείττων, stronger, more excellent. ²⁹ ὑπαρξις, εως, ἡ, existence, subsistence. ³⁰ ἀποβάλλω, throw away, cast aside.

παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν¹ μεγάλην. Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε 36
 χρεῖαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε² τὴν ἐπαγγελίαν. Ὅτι 37
 γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, Ὁ ἐρχόμενος ἤξει,³ καὶ οὐ χρονιεῖ.⁴ Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ 38
 πίστεως ζήσεται: καὶ ἐὰν ὑποστείληται,⁵ οὐκ εὐδοκεῖ⁶ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. 39
 Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς⁷ εἰς ἀπώλειαν,⁸ ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν⁹
 ψυχῆς.

Ἦστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις,¹⁰ πραγμάτων¹¹ ἔλεγχος¹² οὐ 11
 βλεπομένων. Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν¹³ 2
 κατηρτίσθαι¹⁴ τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα
 γεγονέναι. Πίστει πλείονα θυσίαν¹⁵ Ἀβελ παρὰ Κάϊν¹⁶ προσήνεγκεν τῷ θεῷ, 4
 δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις¹⁷ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ:
 καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται. Πίστει Ἐνώχ μετετέθη¹⁸ τοῦ μὴ ἰδεῖν 5

¹μισθαποδοσία, ας, ἡ, recompense, reward. ²κομίζω, receive, bring. ³ἤκω, have come, am present. ⁴χρονίζω, spend or take time, delay. ⁵ὑποστέλλω, draw back, withdraw. ⁶εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ⁷ὑποστολή, ἧς, ἡ, hesitancy, timidity. ⁸ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ⁹περιποίησις, εως, ἡ, preservation, acquisition. ¹⁰ὑπόστασις, εως, ἡ, substance, confidence. ¹¹πράγμα, τος, τό, deed, matter. ¹²ἔλεγχος, ου, ό, proof, conviction. ¹³νοέω, understand, consider. ¹⁴καταρτίζω, mend, fit. ¹⁵θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ¹⁶Κάϊν, ό, Cain. ¹⁷δῶρον, ου, τό, gift, present. ¹⁸μετατίθημι, transfer, change.

θάνατον, καὶ οὐχ εὐρίσκετο, διότι¹ μετέθηκεν² αὐτὸν ὁ θεός· πρὸ γὰρ τῆς
 μεταθέσεως³ αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι⁴ τῷ θεῷ· χωρὶς δὲ πίστεως 6
 ἀδύνατον⁵ εὐαρεστήσαι·⁴ πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ, ὅτι
 ἔστιν, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν⁶ αὐτὸν μισθαποδότης⁷ γίνεται. Πίστει χρηματισθεῖς⁸ 7
 Νῶε⁹ περὶ τῶν μηδέπω¹⁰ βλεπομένων, εὐλαβηθεῖς¹¹ κατεσκεύασεν¹² κιβωτὸν¹³
 εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινεν¹⁴ τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ
 πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.¹⁵ Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ 8
 ὑπήκουσεν¹⁶ ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν,¹⁷
 καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος¹⁸ ποῦ ἔρχεται. Πίστει παρώκησεν¹⁹ εἰς γῆν τῆς 9
 ἐπαγγελίας, ὡς ἀλλοτρίαν,²⁰ ἐν σκηναῖς²¹ κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ,
 τῶν συγκληρονόμων²² τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· ἐξεδέχετο²³ γὰρ τὴν τοῦς 10
 θεμελίους²⁴ ἔχουσιν πόλιν, ἧς τεχνίτης²⁵ καὶ δημιουργὸς²⁶ ὁ θεός. Πίστει καὶ 11

¹ διότι, because, on this account. ² μετατίθημι, transfer, change. ³ μετάθεσις, εως, ἡ, change, removal. ⁴ εὐαρεστέω, be pleasing, pleased. ⁵ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁶ ἐκζητέω, seek out, inquire. ⁷ μισθαποδότης, ου, ὁ, rewarder. ⁸ χρηματίζω, instruct, reveal. ⁹ Νῶε, ὁ, Noah. ¹⁰ μηδέπω, not yet. ¹¹ εὐλαβέομαι, reverence, respect. ¹² κατασκευάζω, prepare, build. ¹³ κιβωτός, οὔ, ἡ, wooden box, ark. ¹⁴ κατακρίνω, condemn. ¹⁵ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ¹⁶ ὑπακούω, obey, listen. ¹⁷ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ¹⁸ ἐπίσταμαι, understand, know. ¹⁹ παροικέω, live a stranger, sojourn. ²⁰ ἀλλότριος, strange, foreign. ²¹ σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ²² συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ²³ ἐκδέχομαι, await, expect. ²⁴ θεμέλιος, ου, ὁ, foundation. ²⁵ τεχνίτης, ου, ὁ, craftsman, artisan. ²⁶ δημιουργός, οὔ, ὁ, builder, maker.

αὕτη Σάρρα¹ δύνανται εἰς καταβολὴν² σπέρματος ἔλαβεν, καὶ παρὰ καιρὸν
 ἡλικίας³ ἔτεκεν,⁴ ἐπεὶ⁵ πιστὸν ἡγήσατο⁶ τὸν ἐπαγγειλάμενον.⁷ Διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς 12
 ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου,⁸ καθὼς τὰ ἄστρα⁹ τοῦ οὐρανοῦ τῷ
 πλήθει, καὶ ὡς ἡ ἄμμος¹⁰ ἢ παρὰ τὸ χεῖλος¹¹ τῆς θαλάσσης ἢ ἀναρίθμητος.¹²

Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ 13
 πόρρωθεν¹³ αὐτὰς ἰδόντες, καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες¹⁴ ὅτι ξένοι¹⁵
 καὶ παρεπίδημοί¹⁶ εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν¹⁷ 14
 ὅτι πατρίδα¹⁸ ἐπιζητοῦσιν.¹⁹ Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον²⁰ ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, 15
 εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι.²¹ Νῦν δὲ κρείττονος²² ὀρέγονται,²³ τοῦτ' ἔστιν, 16
 ἐπουρανίου:²⁴ διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται²⁵ αὐτοὺς ὁ θεός, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν:
 ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

¹ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ² καταβολή, ἡς, ἡ, foundation, depositing. ³ ἡλικία, ας, ἡ, maturity, age. ⁴ τίκτω, give birth to, bear. ⁵ ἐπεὶ, when, since. ⁶ ἡγέομαι, lead, be chief. ⁷ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ⁸ νεκρῶ, put to death, render weak. ⁹ ἄστρον, ου, τό, star. ¹⁰ ἄμμος, ου, ἡ, sand. ¹¹ χεῖλος, ους, τό, lip, edge. ¹² ἀναρίθμητος, innumerable, uncountable. ¹³ πόρρωθεν, from a distance, at a distance. ¹⁴ ὁμολογέω, confess, profess. ¹⁵ ξένος, strange, stranger. ¹⁶ παρεπίδημος, ου, ὁ, sojourning in a strange place. ¹⁷ ἐμφανίζω, manifest, disclose. ¹⁸ πατρίς, ἰδος, ἡ, of one's fathers, fatherland. ¹⁹ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ²⁰ μνημονεύω, remember, make mention of. ²¹ ἀνακάμπτω, turn back, return. ²² κρείττων, stronger, more excellent. ²³ ὀρέγω, stretch forth, long for. ²⁴ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ²⁵ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed.

Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ¹ 17
 προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος,² πρὸς ὃν ἐλαλήθη, ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ 18
 κληθήσεται σοι σπέρμα: λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός: 19
 ὅθεν³ αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο.⁴ Πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν 20
 Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαΰ. Πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν 21
 υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον⁵ τῆς ῥάβδου⁶ αὐτοῦ. 22
 Πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν⁷ περὶ τῆς ἐξόδου⁸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν,⁹
 καὶ περὶ τῶν ὀστέων¹⁰ αὐτοῦ ἐνετείλατο.¹¹ Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη¹² 23
 τρίμηνον¹³ ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι¹⁴ εἶδον ἀστεῖον¹⁵ τὸ παιδίον: καὶ οὐκ
 ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα¹⁶ τοῦ βασιλέως. Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος 24
 ἡρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς¹⁷ Φαραώ,¹⁸ μᾶλλον ἐλόμενος¹⁹ 25
 συγκακουχεῖσθαι²⁰ τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον²¹ ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν:²²

¹ μονογενής, only begotten, only. ² ἀναδέχομαι, undertake, receive. ³ ὅθεν, from where, from which. ⁴ κομίζω, receive, bring. ⁵ ἄκρον, ου, τό, high point, boundary. ⁶ ῥάβδος, ου, ή, staff, rod. ⁷ τελευτάω, die, end. ⁸ ἐξοδος, ου, ή, departure, exodus. ⁹ μνημονεύω, remember, make mention of. ¹⁰ ὀστέον, τό, bone. ¹¹ ἐντέλλομαι, command, give orders. ¹² κρύπτω, conceal, hide. ¹³ τρίμηνος, of three months, lasting three months. ¹⁴ διότι, because, on this account. ¹⁵ ἀστεῖος, handsome, well-bred. ¹⁶ διάταγμα, τος, τό, edict, command. ¹⁷ θυγάτηρ, τρος, ή, daughter. ¹⁸ Φαραώ, ό, Pharaoh. ¹⁹ αἰρέω, choose, prefer. ²⁰ συγκακουχέω, suffer ill-treatment with. ²¹ πρόσκαιρος, temporary, passing. ²² ἀπόλαυσις, εως, ή, enjoyment.

μείζονα πλούτον¹ ἡγησάμενος² τῶν Αἰγύπτου³ θησαυρῶν⁴ τὸν ὀνειδισμόν⁵ τοῦ 26
 χριστοῦ· ἀπέβλεπεν⁶ γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν.⁷ Πίστει κατέλιπεν⁸ Αἴγυπτον, 27
 μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν⁹ τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον¹⁰ ὡς ὁρῶν
 ἐκαρτέρησεν.¹¹ Πίστει πεποιήκεν τὸ Πάσχα¹² καὶ τὴν πρόσχυσιν¹³ τοῦ αἵματος, 28
 ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων¹⁴ τὰ πρωτότοκα¹⁵ θίγῃ¹⁶ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν¹⁷ τὴν 29
 Ἑρυθρὰν¹⁸ θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς·¹⁹ ἧς πείραν²⁰ λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι²¹
 κατεπόθησαν.²² Πίστει τὰ τεῖχῃ²³ Ἱεριχὼ ἔπεσεν, κυκλωθέντα²⁴ ἐπὶ ἑπτὰ 30
 ἡμέρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη²⁵ οὐ συναπώλετο²⁶ τοῖς ἀπειθήσασιν,²⁷ δεξαμένη 31
 τοὺς κατασκόπους²⁸ μετ' εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι λέγω; Ἐπιλείψει²⁹ γάρ με 32
 διηγούμενον³⁰ ὁ χρόνος περὶ Γεδεών,³¹ Βαράκ³² τε καὶ Σαμψὼν καὶ Ἰεφθάε,³³
 Δαυὶδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν· οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο³⁴ 33
 βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον³⁵ ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν³⁶

¹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ² ἡγέομαι, lead, be chief. ³ Αἴγυπτος, ου, ἡ, Egypt. ⁴ θησαυρός, οὔ, ὁ, storehouse, treasure. ⁵ ὀνειδισμός, οὔ, ὁ, reproach, reviling. ⁶ ἀποβλέπω, look, pay attention. ⁷ μισθαποδοσία, ας, ἡ, recompense, reward. ⁸ καταλείπω, leave, leave behind. ⁹ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ¹⁰ ἀόρατος, invisible, unseen. ¹¹ καρτερέω, be steadfast, endure. ¹² πάσχα, τό, passover, passover feast. ¹³ πρόσχυσις, εως, ἡ, pouring, sprinkling. ¹⁴ ὀλοθρεύω, destroy, ruin. ¹⁵ πρωτότοκος, first-born. ¹⁶ θιγγάνω, touch, handle. ¹⁷ διαβαίνω, go through, cross. ¹⁸ ἐρυθρός, red. ¹⁹ ξηρός, dry, withered. ²⁰ πείρα, ας, ἡ, attempt, trial. ²¹ Αἰγύπτιος, Egyptian. ²² καταπίνω, drink down, swallow. ²³ τεῖχος, ους, τό, wall. ²⁴ κυκλώω, encircle, surround. ²⁵ πόρνη, ης, ἡ, prostitute. ²⁶ συναπόλλυμι, destroy with, perish along with. ²⁷ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ²⁸ κατάσκοπος, ου, ὁ, spy. ²⁹ ἐπιλείπω, fail, fall short. ³⁰ διηγέομαι, relate fully, relate in full. ³¹ Γεδεών, ὁ, Gideon. ³² Βαράκ, ὁ, Barak. ³³ Ἰεφθάε, ὁ, Jephthah. ³⁴ καταγωνίζομαι, conquer, defeat. ³⁵ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ³⁶ φράσσω, stop, shut.

στόματα λεόντων,¹ ἔσβεσαν² δύναμιν πυρός, ἔφυγον³ στόματα μαχαίρας,⁴ 34
 ἐνεδυναμώθησαν⁵ ἀπὸ ἀσθενείας,⁶ ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ⁷ ἐν πολέμῳ,⁸
 παρεμβολὰς⁹ ἔκλιναν¹⁰ ἄλλοτριῶν.¹¹ Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς 35
 νεκροὺς αὐτῶν: ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν,¹² οὐ προσδεξάμενοι¹³ τὴν
 ἀπολύτρωσιν,¹⁴ ἵνα κρείττονος¹⁵ ἀναστάσεως τύχωσιν: ἔτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν¹⁷ 36
 καὶ μαστίγων¹⁸ πείραν¹⁹ ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν²⁰ καὶ φυλακῆς: ἐλιθάσθησαν,²¹ 37
 ἐπρίσθησαν,²² ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ²³ μαχαίρας⁴ ἀπέθανον: περιῆλθον²⁴ ἐν
 μηλωταῖς,²⁵ ἐν αἰγείοις²⁶ δέρμασιν,²⁷ ὑστερούμενοι,²⁸ θλιβόμενοι,²⁹
 κακουχούμενοι³⁰ – ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος – ἐν ἔρημίαις³¹ πλανώμενοι καὶ 38
 ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις³² καὶ ταῖς ὁπαῖς³³ τῆς γῆς. Καὶ οὗτοι πάντες, 39
 μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἔκομίσαντο³⁴ τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ θεοῦ 40
 περὶ ἡμῶν κρεῖττόν¹⁵ τι προβλεψαμένου,³⁵ ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.³⁶

¹ λέων, οντος, ὁ, lion. ² σβέννυμι, quench, extinguish. ³ φεύγω, flee, escape. ⁴ μάχαιρα, ης, ἡ, sword. ⁵ ἐνδυναμώω, strengthen, empower. ⁶ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁷ ἰσχυρός, strong, mighty. ⁸ πόλεμος, ου, ὁ, war, battle. ⁹ παρεμβολή, ἡς, ἡ, camp, army. ¹⁰ κλίνω, cause to bend, bow. ¹¹ ἄλλότριος, strange, foreign. ¹² τυμπανίζω, torment, torture. ¹³ προσδέχομαι, receive, wait for. ¹⁴ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ¹⁵ κρείττων, stronger, more excellent. ¹⁶ τυγχάνω, obtain, happen. ¹⁷ ἐμπαιγμός, οὔ, ὁ, scorn, mocking. ¹⁸ μαστίξ, ἰγος, ἡ, whip, scourge. ¹⁹ πείρα, ας, ἡ, attempt, trial. ²⁰ δεσμός, οὔ, ὁ, chain, bond. ²¹ λιθάζω, throw stones, stone. ²² πρίζω, saw (in two), saw. ²³ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ²⁴ περιέρχομαι, go about, go around. ²⁵ μηλωτή, ἡς, ἡ, sheepskin. ²⁶ αἴγιος, of a goat. ²⁷ δέρμα, τος, τό, skin, hide. ²⁸ ὑστερέω, lack, need. ²⁹ θλίβω, press, oppress. ³⁰ κακουχέω, treat evilly. ³¹ ἐρημία, ας, ἡ, wilderness, desert. ³² σπήλαιον, ου, τό, cave, den. ³³ ὁπή, ἡς, ἡ, opening, hole. ³⁴ κομίζω, receive, bring. ³⁵ προβλέπομαι, foresee, provide. ³⁶ τελειόω, fill, fulfill.

Τοιγαροῦν¹ καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον² ἔχοντες περικείμενον³ ἡμῖν νέφος⁴ μαρτύρων, **12**
 ὄγκον⁵ ἀποθέμενοί⁶ πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον⁷ ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς
 τρέχωμεν⁸ τὸν προκείμενον⁹ ἡμῖν ἀγῶνα,¹⁰ ἀφορώντες¹¹ εἰς τὸν τῆς πίστεως **2**
 ἀρχηγὸν¹² καὶ τελειωτὴν¹³ Ἰησοῦν, ὅς, ἀντὶ¹⁴ τῆς προκειμένης⁹ αὐτῷ χαρᾶς,
 ὑπέμεινεν¹⁵ σταυρόν,¹⁶ αἰσχύνης¹⁷ καταφρονήσας,¹⁸ ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ
 θεοῦ κεκάθικεν. Ἀναλογίσασθε¹⁹ γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα¹⁵ ὑπὸ τῶν **3**
 ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογίαν,²⁰ ἵνα μὴ κάμητε²¹ ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν
 ἐκλύομενοι.²² Οὐπω²³ μέχρι²⁴ αἵματος ἀντικατέστητε²⁵ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν **4**
 ἀνταγωνιζόμενοι:²⁶ καὶ ἐκλέλησθε²⁷ τῆς παρακλήσεως,²⁸ ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς **5**
 διαλέγεται,²⁹ Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει³⁰ παιδείας³¹ κυρίου, μηδὲ ἐκλύου²² ὑπ' αὐτοῦ
 ἐλεγχόμενος:³² ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει:³³ μαστιγοῖ³⁴ δὲ πάντα υἱὸν ὃν **6**

¹ τοιγαροῦν, consequently, therefore. ² τοσοῦτος, so great, so much. ³ περίκειμαι, be around, surround. ⁴ νέφος, ους, τό, cloud, multitude. ⁵ ὄγκος, ου, ὁ, bulk, encumbrance. ⁶ ἀποτίθηναι, put off, lay aside. ⁷ εὐπερίστατος, easily ensnaring, easily entangling. ⁸ τρέχω, run, exercise myself. ⁹ πρόκειμαι, be set before, be exhibited. ¹⁰ ἀγών, ὦνος, ὁ, struggle, fight. ¹¹ ἀφοράω, fix one's eyes, see. ¹² ἀρχηγός, οὔ, ὁ, founder, leader. ¹³ τελειωτής, οὔ, ὁ, perfecter, completer. ¹⁴ ἀντί, instead of, in place of. ¹⁵ ὑπομένω, tarry, endure. ¹⁶ σταυρός, οὔ, ὁ, cross. ¹⁷ αἰσχύνη, ης, ἡ, shame. ¹⁸ καταφρονέω, think little of, despise. ¹⁹ ἀναλογίζομαι, consider, think upon. ²⁰ ἀντιλογία, ας, ἡ, dispute, contradiction. ²¹ κάμνω, be weary, ill. ²² ἐκλύω, am unstrung, become weak. ²³ οὐπω, not yet. ²⁴ μέχρι, until, as far as (gen). ²⁵ ἀντικαθίστημι, oppose, resist. ²⁶ ἀνταγωνίζομαι, struggle, strive. ²⁷ ἐκλανθάνομαι, forget (altogether), forget entirely. ²⁸ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ²⁹ διαλέγομαι, dispute, reason. ³⁰ ὀλιγώρῳ, regard lightly, despise. ³¹ παιδεία, ας, ἡ, training, discipline. ³² ἐλέγχω, convict, reprove. ³³ παιδεύω, teach, educate. ³⁴ μαστιγῶ, whip, lash.

παραδέχεται.¹ Εἰς παιδείαν² ὑπομένετε,³ ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς 7
 γάρ ἐστιν υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει⁴ πατήρ; Εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας,² ἥς μέτοχοι⁵ 8
 γεγόνασιν πάντες, ἄρα νόθοι⁶ ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί. Εἴτα⁷ τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς 9
 ἡμῶν πατέρας εἶχομεν παιδευτάς,⁸ καὶ ἐνετρεπόμεθα:⁹ οὐ πολλῶ μάλλον
 ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; Οἱ μὲν γὰρ πρὸς 10
 ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον:⁴ ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον,¹⁰ εἰς τὸ
 μεταλαβεῖν¹¹ τῆς ἀγιότητος¹² αὐτοῦ. Πᾶσα δὲ παιδεία² πρὸς μὲν τὸ παρὸν¹³ οὐ 11
 δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης:¹⁴ ὕστερον¹⁵ δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν¹⁶ τοῖς δι' αὐτῆς
 γεγυμνασμένοις¹⁷ ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης. Διὸ τὰς παρειμένας¹⁸ χεῖρας καὶ τὰ 12
 παραλελυμένα¹⁹ γόνατα²⁰ ἀνορθώσατε:²¹ καὶ τροχιάς²² ὀρθὰς²³ ποιήσατε τοῖς 13
 ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν²⁴ ἐκτραπῇ,²⁵ ἰαθῇ²⁶ δὲ μάλλον.

¹ παραδέχομαι, receive, accept. ² παιδεία, ας, ἡ, training, discipline. ³ ὑπομένω, tarry, endure. ⁴ παιδεύω, teach, educate. ⁵ μέτοχος, ου, ὁ, partaker, partner. ⁶ νόθος, illegitimate child, illegitimate. ⁷ εἴτα, then, thereafter. ⁸ παιδευτής, ου, ὁ, instructor, one who disciplines. ⁹ ἐντρέπω, turn about, reverence. ¹⁰ συμφέρω, bring together, it is profitable. ¹¹ μεταλαμβάνω, partake of, share. ¹² ἀγιότης, ητος, ἡ, holiness. ¹³ παρίημι, be present, have arrived. ¹⁴ λύπη, ης, ἡ, pain, grief. ¹⁵ ὕστερον, lastly, afterward. ¹⁶ εἰρηνικός, peaceable, peaceful. ¹⁷ γυμνάζω, train, undergo discipline. ¹⁸ παρίημι, neglect, weaken. ¹⁹ παραλύω, relax, enfeeble. ²⁰ γόνυ, ατος, τό, knee. ²¹ ἀνορθώω, restore, strengthen. ²² τροχιά, ας, ἡ, wheel-track, path. ²³ ὀρθός, straight, upright. ²⁴ χωλός, lame, deprived of a foot. ²⁵ ἐκτρέπω, turn aside, wander. ²⁶ ἰάομαι, heal.

Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμόν,¹ οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὀψεται τὸν 14
 κύριον: ἐπισκοποῦντες² μή τις ὑστερῶν³ ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ: μή τις ρίζα⁴ 15
 πικρίας⁵ ἄνω⁶ φύουσα⁷ ἐνοχλῇ,⁸ καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσιν⁹ πολλοί: μή τις 16
 πόρνος,¹⁰ ἢ βέβηλος,¹¹ ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ¹² βρώσεως¹³ μιᾶς ἀπέδοτο τὰ
 πρωτοτόκια¹⁴ αὐτοῦ. Ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα,¹⁵ θέλων κληρονομήσαι¹⁶ τὴν 17
 εὐλογίαν,¹⁷ ἀπεδοκιμάσθη: ¹⁸μετανοίας¹⁹ γὰρ τόπον οὐχ εὔρεν, καίπερ²⁰ μετὰ
 δακρύων²¹ ἐκζητήσας²² αὐτήν.

Οὐ γὰρ προσελγύθατε ψηλαφωμένῳ²³ ὄρει, καὶ κεκαυμένῳ²⁴ πυρί, καὶ γνώφῳ,²⁵ 18
 καὶ σκοτῳ, καὶ θυέλλῃ,²⁶ καὶ σάλπιγγος²⁷ ἤχῳ,²⁸ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ 19
 ἀκούσαντες παρητήσαντο²⁹ μὴ προστεθῆναι³⁰ αὐτοῖς λόγον: οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ 20
 διαστελλόμενον,³¹ Καὶ³² θηρίον θίγη³³ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται:³⁴ καί, 21

¹ ἁγιασμός, οὐ, ὁ, consecration, holiness. ² ἐπισκοπέω, look upon, oversee. ³ ὑστερέω, lack, need. ⁴ ρίζα, ἡς, ἡ, root, that which grows from the root. ⁵ πικρία, ας, ἡ, bitterness. ⁶ ἄνω, up, above. ⁷ φύω, grow up, spring up. ⁸ ἐνοχλέω, trouble, annoy. ⁹ μιάνω, stain, defile. ¹⁰ πόρνος, ου, ὁ, fornicator, immoral person. ¹¹ βέβηλος, worldly, profane. ¹² ἀντί, instead of, in place of. ¹³ βρώσις, εως, ἡ, eating, food. ¹⁴ πρωτοτόκια, ων, τό, birthright. ¹⁵ μετέπειτα, afterwards. ¹⁶ κληρονομέω, inherit, obtain. ¹⁷ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹⁸ ἀποδοκιμάζω, reject, reject after testing. ¹⁹ μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind. ²⁰ καίπερ, although. ²¹ δάκρυον, ου, τό, teardrop, a tear. ²² ἐκζητέω, seek out, inquire. ²³ ψηλαφάω, touch, handle. ²⁴ καίω, burn, ignite. ²⁵ γνώφος, ου, ὁ, darkness, gloom. ²⁶ θυέλλα, ης, ἡ, storm, whirlwind. ²⁷ σάλπιγξ, ιγγος, ἡ, trumpet. ²⁸ ἤχος, ους, ὁ, noise, sound. ²⁹ παραιτέομαι, make excuse, refuse. ³⁰ προστίθημι, add, add to. ³¹ διαστελλόμενοι, set apart, fig. to distinguish. ³² καὶ, and if, even if. ³³ θιγγάνω, touch, handle. ³⁴ λιθοβολέω, pelt with stones, stone.

οὕτως φοβερὸν¹ ἦν τὸ φανταζόμενον,² Μωϋσῆς εἶπεν, Ἐκφοβός³ εἰμι καὶ
ἐντρομος.⁴ Ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών ὄρει, καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, 22
Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ,⁵ καὶ μυριάσιν⁶ ἀγγέλων, πανηγύρει⁷ καὶ ἐκκλησίᾳ 23
πρωτοτόκων⁸ ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων,⁹ καὶ κριτῇ¹⁰ θεῷ πάντων, καὶ
πνεύμασιν δικαίων τετελειωμένων,¹¹ καὶ διαθήκης νέας¹² μεσίτη¹³ Ἰησοῦ, καὶ 24
αἵματι ῥαντισμοῦ¹⁴ κρείττον¹⁵ λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ 25
παραιτήσησθε¹⁶ τὸν λαλοῦντα. Εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον, τὸν ἐπὶ γῆς
παραιτησάμενοι¹⁶ χρηματίζοντα,¹⁷ πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν
ἀποστρεφόμενοι:¹⁸ οὗ ἢ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν¹⁹ τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται,²⁰ 26
λέγων, Ἔτι ἅπαξ²¹ ἐγὼ σείω²² οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. Τὸ δέ, 27
Ἔτι ἅπαξ,²¹ δηλοῖ²³ τῶν σαλευομένων¹⁹ τὴν μετάθεσιν,²⁴ ὡς πεποιημένων, ἵνα
μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα.¹⁹ Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον²⁵ παραλαμβάνοντες, 28

¹ φοβερός, fearful, terrible. ² φαντάζω, cause to appear. ³ ἐκφοβος, terrified, greatly terrified. ⁴ ἐντρομος, terrified, trembling. ⁵ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ⁶ μυριάς, ἄδος, ἡ, ten thousand, myriad. ⁷ πανήγυρις, εως, ἡ, festive gathering, festival assembly. ⁸ πρωτότοκος, first-born. ⁹ ἀπογράφω, register, enroll. ¹⁰ κριτής, ου, ὁ, judge. ¹¹ τελειόω, fill, fulfill. ¹² νέος, new, young. ¹³ μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ¹⁴ ῥαντισμός, οὐ, ὁ, sprinkling, purification. ¹⁵ κρείττων, stronger, more excellent. ¹⁶ παραιτέομαι, make excuse, refuse. ¹⁷ χρηματίζω, instruct, reveal. ¹⁸ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ¹⁹ σαλεύω, shake, excite. ²⁰ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ²¹ ἅπαξ, once, once for all. ²² σείω, shake. ²³ δηλόω, show, make clear. ²⁴ μετάθεσις, εως, ἡ, change, removal. ²⁵ ἀσάλευτος, immovable, unshakable.

ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύομεν¹ εὐαρέστως² τῷ θεῷ μετὰ αἰδοῦς³ καὶ
 εὐλαβείας·⁴ καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.⁵ 29

Ἡ φιλαδελφία⁶ μενέτω. Τῆς φιλοξενίας⁷ μὴ ἐπιλανθάνεσθε·⁸ διὰ ταύτης γὰρ 13

ἔλαθόν⁹ τινες ξενίσαντες¹⁰ ἀγγέλους. Μιμνήσκεσθε¹¹ τῶν δεσμιῶν,¹² ὥς 3

συνδεδεμένοι·¹³ τῶν κακουχουμένων,¹⁴ ὥς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος¹⁵ ὁ 4

γάμος¹⁶ ἐν πᾶσιν, καὶ ἡ κοίτη¹⁷ ἀμίαντος·¹⁸ πόρνους¹⁹ δὲ καὶ μοιχοὺς²⁰ κρινεῖ ὁ

θεός. Ἀφιάργυρος²¹ ὁ τρόπος,²² ἀρκούμενοι²³ τοῖς παροῦσιν·²⁴ αὐτὸς γὰρ 5

εἴρηκεν, Οὐ μὴ σε ἀνῶ,²⁵ οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλείπω.²⁶ Ὡστε θαρροῦντας²⁷ 6

ἡμᾶς λέγειν, Κύριος ἐμοὶ βοηθός,²⁸ καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι

ἄνθρωπος.

¹ λατρεύω, serve, worship. ² εὐαρέστως, acceptably. ³ αἰδώς, οὖς, ἡ, modesty, shame. ⁴ εὐλάβεια, ας, ἡ, awe, reverence. ⁵ καταναλίσκω, consume, consume utterly. ⁶ φιλαδελφία, ας, ἡ, love of brothers, brotherly love. ⁷ φιλοξενία, ας, ἡ, hospitality. ⁸ ἐπιλανθάνομαι, forget, neglect. ⁹ λανθάνω, escape notice, am hidden. ¹⁰ ξενίζω, entertain (a stranger), startle. ¹¹ μιμνήσκομαι, remember, recall. ¹² δέσμιος, ου, ὁ, prisoner, one bound. ¹³ συνδέω, bind together. ¹⁴ κακουχέω, treat evilly. ¹⁵ τίμιος, precious, honorable. ¹⁶ γάμος, ου, ὁ, marriage, wedding. ¹⁷ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ¹⁸ ἀμίαντος, undefiled, untainted. ¹⁹ πόρνος, ου, ὁ, fornicator, immoral person. ²⁰ μοιχός, οὔ, ὁ, adulterer. ²¹ ἀφιάργυρος, free from the love of money. ²² τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ²³ ἀρκέω, assist, suffice. ²⁴ πάρεμι, be present, have arrived. ²⁵ ἀνίημι, give up, loosen. ²⁶ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ²⁷ θαρρέω, of good courage, have confidence. ²⁸ βοηθός, οὔ, ὁ, helping, helper.

Μνημονεύετε¹ τῶν ἡγουμένων² ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ: 7
 ὧν ἀναθεωροῦντες³ τὴν ἔκβασιν⁴ τῆς ἀναστροφῆς,⁵ μιμεῖσθε⁶ τὴν πίστιν. 8
 Ἰησοῦς χριστὸς χθές⁷ καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Διδαχαῖς 9
 ποικίλαις⁸ καὶ ξέναις⁹ μὴ παραφέρεσθε:¹⁰ καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιουῖσθαι¹¹ τὴν
 καρδίαν, οὐ βρώμασιν,¹² ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν¹³ οἱ περιπατήσαντες. Ἐχομεν 10
 θυσιαστήριον,¹⁴ ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ¹⁵ λατρεύοντες.¹⁶ 11
 Ὡν γὰρ εἰσφέρεται¹⁷ ζώων¹⁸ τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ
 ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται¹⁹ ἔξω τῆς παρεμβολῆς.²⁰ Διὸ καὶ 12
 Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ²¹ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης²² ἔπαθεν. 13
 Τοίνυν²³ ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς,²⁴ τὸν ὀνειδισμόν²⁵ αὐτοῦ
 φέροντες. Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν 14
 ἐπιζητοῦμεν.²⁶ Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν²⁷ θυσίαν²⁸ αἰνέσεως²⁹ διὰ παντὸς τῷ 15

¹ μνημονεύω, remember, make mention of. ² ἡγέομαι, lead, be chief. ³ ἀναθεωρέω, observe carefully, examine. ⁴ ἔκβασις, εως, ἡ, outcome, way out. ⁵ ἀναστροφή, ἡς, ἡ, conduct, behavior. ⁶ μιμέομαι, imitate, emulate. ⁷ χθές, yesterday. ⁸ ποικίλος, varied, manifold. ⁹ ξένος, strange, stranger. ¹⁰ παραφέρω, carry away, remove. ¹¹ βεβαιόω, confirm, secure. ¹² βρῶμα, τος, τό, food, food of any kind. ¹³ ὠφελέω, profit, help. ¹⁴ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ¹⁵ σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ¹⁶ λατρεύω, serve, worship. ¹⁷ εἰσφέρω, carry inward, bring in. ¹⁸ ζῶον, ου, τό, living creature, animal. ¹⁹ κατακαίω, burn up, consume entirely. ²⁰ παρεμβολή, ἡς, ἡ, camp, army. ²¹ ἁγιάζω, make holy, consecrate. ²² πύλη, ης, ἡ, gate, porch. ²³ τοίνυν, accordingly, therefore. ²⁴ ὀνειδισμός, οὔ, ὁ, reproach, reviling. ²⁵ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ²⁶ ἀναφέρω, bring up, offer. ²⁷ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ²⁸ αἰνεσις, εως, ἡ, praise.

θεῶ, τοῦτ' ἔστιν, καρπὸν χειλέων¹ ὁμολογούντων² τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Τῆς δὲ 16
 εὐποιᾶς³ καὶ κοινωνίας⁴ μὴ ἐπιλανθάνεσθε⁵· τοιαύταις γὰρ θυσίαις⁶
 εὐαρεστεῖται⁷ ὁ θεός. Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις⁸ ὑμῶν, καὶ ὑπέικετε⁹· αὐτοὶ γὰρ 17
 ἀγρυπνοῦσιν¹⁰ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς
 τοῦτο ποιῶσιν, καὶ μὴ στενάζοντες¹¹· ἀλυσιτελὲς¹² γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πεποιθάμεν γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν 18
 πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι.¹³ Περισσοτέρως¹⁴ δὲ παρακαλῶ τοῦτο 19
 ποιῆσαι, ἵνα τάχιον¹⁵ ἀποκατασταθῶ¹⁶ ὑμῖν.

Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν¹⁷ ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα¹⁸ τῶν προβάτων τὸν 20
 μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, καταρτίσαι¹⁹ ὑμᾶς 21
 ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ

¹ χεῖλος, οὐς, τό, lip, edge. ² ὁμολογέω, confess, profess. ³ εὐποιᾶ, ας, ἡ, doing of good. ⁴ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ⁵ ἐπιλανθάνομαι, forget, neglect. ⁶ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ⁷ εὐαρεστέω, be pleasing, pleased. ⁸ ἡγέομαι, lead, be chief. ⁹ ὑπέικω, yield, give way. ¹⁰ ἀγρυπνέω, sleepless, watchful. ¹¹ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ¹² ἀλυσιτελής, unprofitable, profitless. ¹³ ἀναστρέφω, return, live. ¹⁴ περισσῶς, abundantly, exceedingly. ¹⁵ τάχιον, more swiftly. ¹⁶ ἀποκαθίστημι, restore, give back. ¹⁷ ἀνάγω, lead up, restore. ¹⁸ ποιμὴν, ἐνος, ὁ, shepherd. ¹⁹ καταρτίζω, mend, fit.

εὐάρεστον¹ ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ: ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε² τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως:³ καὶ γὰρ 22
διὰ βραχέων⁴ ἐπέστειλα⁵ ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον⁶ 23
ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον⁷ ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.

Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους⁸ ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. 24
Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.⁹

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. 25

¹ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ² ἀνέχομαι, endure, bear with. ³ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ⁴ βραχύς, short, little. ⁵ ἐπιστέλλω, write, instruct by letter. ⁶ Τιμόθεος, ου, ό, Timothy. ⁷ τάχιον, more swiftly. ⁸ ἡγέομαι, lead, be chief. ⁹ Ἰταλία, ας, ἡ, Italy.